శ్రీ ర స్తు.

—:•:—

శ్రీగోపాల కృష్ణపరబ్రహ్మణేనమః.

శ్రీమదఖిలమహీమండలమండనాయమానంబగు,

శ్రీ కా ళ హ స్తి లో చే రి న

మద్దులేట్పురం గ్రామనివాసస్తుండును

జంగం - వీరరాఘవశెట్టినామధేయదాసపుత్రుండునగు,

శే ష దా స బా ల క వి వ రు ని చే,

రచియింపఁబడిన

Sesadase Bale Kavi

శ్రీ రుక్మిణీ కల్యాణ చరిత్ర సంకీర్తనలు.

Rukmini Kalyana Charitra -

ఇయ్యవి

పండితోత్తమపరిష్కృతంబై

నే॥ వేంకటసుబ్బాశాస్త్రులవారి స్వకీయ,

స ర స్వ తీ వి లా స ము ద్రా క్ష ర శా ల యం దు

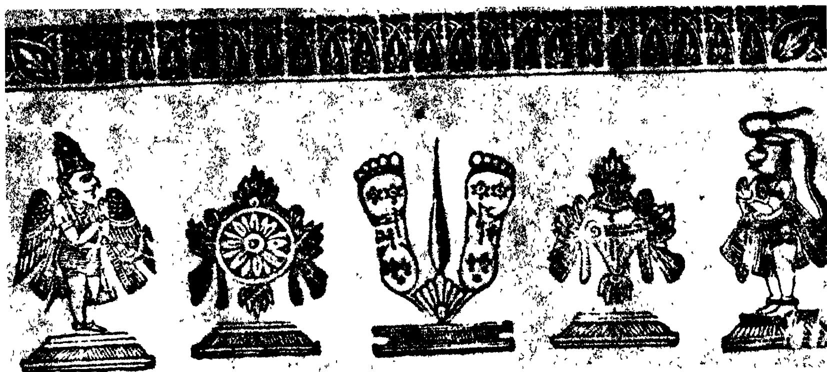
మ॥రా॥రా॥శ్రీ, వఁకాయల - కృష్ణస్వామిశెట్టివారి

ప్రే ర ణ వ ల న

సదరు- గ్రంథకర్తచే ముద్రింపించి ప్రచురింపఁబడియెం.

౧౯౨౩-సం॥ జనవరినెల.

దీనిక్రయం - రూ, ౦—౮—౦,

శ్రీరస్తు.

శ్రీరుక్మిణీసమేత శ్రీగోపాలకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః

శ్రీ రుక్మిణీ కల్యాణ సంకీర్తనములు.

వినాయక ప్రార్థనము.

శ్లోకం॥ శుక్లాంబరధరంవిష్ణుం - శశివర్ణంచతుర్భుజం। ... ...
ప్రసన్నవదనంధ్యాయే - త్సర్వవిఘ్నోపశాంతయే। ...
అగజాననపద్మార్కం- గజాననమహర్నిశం। ... ...
అనేకదంతంభక్తానా మేకదంతముపాస్మహే॥ ... ...

:o:-

యమునాకల్యాణి రాగము - ఏక తాళము.

పల్లవి.

విఘ్నరాజదేవా - విగతోపరాధా

అనుపల్లవి.

కుందరదనసుందరాంగి - చందనగంధిరో భగవతి॥(వంద)

చరణములు.

ఇందువదనమృదుభాషిణి   ఏణాక్షితలోదరినా
డెందమునను భజియించెద   మందహాసినీమదవతి॥ (వంద)

నీలవేణినినుమది - నిక్కముగనునమ్మితి
చాలగనీదయనేలుము   జాలముసేయకవేగమె
వాలాయముమీరగనా   వాక్కునవసియింపుమమ్మ॥(వంద)

సన్నుతినేజేసెద - సరసిజాక్షిశారద
ఎన్నోవిధములవేడెద   వీణాపుస్తకపాణిరో
పన్నుగనీదయనేలుము   పరమపావనిశ్రీవాణి॥ (వంద)

వరములనాకొసగుమీ - ఒనరుగనిదివినుమీ
ధరలోవెలసినమద్దులే   ట్పురహరియంకితముగనీ
చరితముచెప్పగబూనితి   నిరతముసరిజేయుజనని॥(వంద)

—:o:—

సాక్షాద్భగవంతుండగు శ్రీమన్నారాయణమూర్తిప్రార్థనము.

—:o:—

శా॥ శ్రీవత్సాంకితకౌస్తుభస్ఫురితలక్ష్మీచారువక్షస్థల
శ్రీవిభ్రాజితునీలవర్ణున్ శుభరాజీవాక్షుకంజాతభూ
దేవేంద్రాదిసమస్తదేవమకుటోద్దీప్తోరురత్నప్రభా
వ్యావిద్ధాంఘ్రిసరోజునచ్యుతుగృపావాసుంబ్రశంసించెదన్॥

—:::—

నాటరాగము - జంపెతాళము.

జయరుక్మిణీలోల   జయమదనగోపాల.
జయసద్గుణశీల   జయకనకచేలా॥   (౧)

జయభక్తభవహరణ జయగోపికారమణ
జయరుద్రనుతచరణ జయకృపాభరణా॥ (౨)

జయసకలమునితోష జయదీనజనపోష
జయసుధారసభాష జయదురితశోషా॥ (౩)

జయయసురకులభీమ జయనీరదశ్యామ
జయశేషనుతనామ జయపరంధామా॥జయ॥ (౪)

—:o:—

లక్ష్మీదేవి ప్రార్థనము.

—:o:—

మ॥ హరికింబట్టపురాణివున్నెమలపోవర్ధంపుపెన్నికరంచం।
గురుతోబుట్టువు భారతీగిరిసుతల్లోనాడుపూబోడితా।
మరలందుండెడు ముద్దరాలుజగముల్మన్నించుసిల్లాలుభా।
సురతరలేములువావుతల్లి శిరియిచ్చుత్ నిత్యకల్యాముల్॥

—:o:—

కీర్తన—బ్యాగ్ రాగము - రూపకతాళము.

పల్లవి.

మన్ననన న్నేలవమ్మ - మారునిజనని॥ మన్నన॥

అనుపల్లవి.

ఎన్నోవిధములనే - సన్నుతిజేతును
కన్నడజేయుకు - కరుణించుమోతల్లి॥ మన్న॥

చరణములు.

క్షీరవారధిసుత నేరమెన్నకనాదు
ఘోరదురితములం బారగదోలుము॥ మన్న॥

వాసవవందిత భాసురాంగిననుమోసముసేయకు వాసుదేవునిరాణి॥ మన్న॥

ధరలోనమద్దులే ట్పురిని వెలయుహరి
యురమునవసియించి మెరయురమాదేవి॥ మన్న॥

—:o:—

వ॥ అని యివ్విధంబున యిష్టదేవతల ప్రార్థనంబు గావించి తదనంతరంబు॥... ... ...*

—:o:—

పూర్వఋషిగణ భాగవతోత్తముల ప్రార్థనము.

క॥ వ్యాసవసిష్ఠపరాశర। భాసురశుకశౌనకాదివ్యఋషులనుఁ।
వాసిగబలిప్రహ్లాదవి। భీషణరుక్మాంగదాంబరీషులగొలుతున్॥

క॥ అనియిష్టదేవతలమది।
ననయముప్రార్థించిఋషుల।
నవనీసురులన్। వినుతించెదవంశక్రను।
మును తెలిపెదభక్తవర్యముఖ్యులు మెచ్చన్॥

—:o:—

కవివిచారము - ద్విపద.

శ్రీకరంబుగధర-చెలువుగావెలయు - శ్రీకాళహస్తికిఁజెంతననుండు* పొలుపొందమద్దులేట్పురమందిరమున- వెలసినవేంకటవిఠలునికరుణ * చెలువొందగాజుల - సెట్లవంశమున * వలనొప్పగాపాలవల్లిగోత్రంబు * విష్ణుమతంబనవెలయుచుధరను - శ్రేష్ఠమైయొప్పునుజనులలోనెపుడు * జంగమవాండ్లనజగతిలోమిగుల- రంగుగాగృహపేరురంజిల్లుచుండు * యిట్టివంశంబునవెలయునుకీర్తి- శ్రేష్టుడైచెంచమశెట్టినామమున * నతనికినేవురునందనుల్గలరు- మతిమంతులగుచుయిమహినుతికెక్కి* తెరగొప్పవార్ల - ద్వి

తీయపుత్రుండు - గురుతరంబైనసద్గుణగరిష్టుండు* తేజంబునెన్నగాదినక
రుపగిది - రాజసంబునసుర రాజసముండు* పరధనపరదార - పరులనిం
దలను - విరివిగామదినెప్పడెఱుఁగనివాడు * ధర్మగుణంబులదనరినవాడు -
నిర్మలశాంతుండునీతికోవిదుఁడు *కమలనాభునికరుణగలిగినవాడు - ప్రమ
దంబుతోడుతప్రబలినవాడు * కరమర్థివీరరాఘవశెట్టిపేర - మెరయుచు
నుండుగ మేదినిలోన * యతనికిలక్ష్మమ్మయను కాంతసతియు - పతివ్రతనడవ
డిభాసిల్లుసుగుణ * పతినిదైవంబనిభావించుమదిని - సతతంబుపూజలసలుపు
చుధరను* చెలగునవీర్లకుజ్యేష్ఠపుత్రుండ - సలలితంబుగను శేషయ్యనామము
న * విలసితంబగుచుండువిబుధులుమెచ్చ*నిలనుబాలకుడనై - వెలయుచునిపు
డు*పదునెనిమిదియేండ్లప్రాయంపువాడ - విదితగుణంబులవిధినేనెరుంగ*
సకలపురాణశాస్త్రములనెఱుఁగ - ప్రకటితంబగుకావ్యభావనమెఱుఁగ *
అమరత్రికాండము - లరయనివాడ - గమకించఛందస్సుక్రమమెరుంగకను* మ
న్తైదతంత్రియామహితగుణుండు - సత్పుణ్యుడగుమరి - సచ్చరిత్రుండు *
ఆత్మనెరింగిన అనుభవపరుడు - సాత్వికగుణమున * సకలశాస్త్రముల*
సారమెఱింగినసజ్జననుతుడు - సారసాక్షునిభక్తిసలిపెడుఘనుఁడు* గరిమతో
సుబ్బయ్యగారినామమున - ధరలోనవిలసిల్లు - ధన్యతమెరసి * కరమర్థియా
తనికరుణచేనిపుడు - పరగంగయతిగణప్రాసముద్దెలిసి * బహువడిరుక్మిణీప
రిణయంబనెడు - చరితంబుజెప్పంగసంతసంబొదవి * తప్పకమదినిశ్రీధవుని
దర్శించి - చెప్పబూనితినయ్య - శ్రీహరిదయను* యొప్పగాసత్కవుల్యొ
సరసీకృతిని - తప్పులుసవరించిదయజూడుడనుచు * చెచ్చెరవేడెదశరణని
మిగుల - మెచ్చుదీవెనలునాకొసగంగవలయు॥ ... ...*

—:o:—

బుధజనస్తుతి.

యమునాకల్యాణిరాగము - రూపకతాళము.

పల్లవి.

శరణుశరణు - సాధులార - కరుణజూడరయ్యమీరు॥శరణు

శ్రీ రుక్మిణీ కల్యాణ సంకీర్తనలు.

అనుపల్లవి.

పరమపుణ్యులగుటనుమిము - పలుతెరగులప్రార్థించెద
ఇరువొందగసకలాధరణము - లెరుగనియజ్ఞకుడనయ్య
(ద్రుత)మరియునుపదునైనిమిదివ - త్స్వరములలోవెలయువాడ
నిరతమునన్నేలుమనుచు - నెరనమ్మితిశుభకరముగ॥ (శరణు)

యతిగణప్రాసంబులనే - యెరయనిబాలకుడనునీ
క్షితివెలసినమద్దులేట్పురి - శ్రీశునికరుణనుజేసియు
అతులితమగునీచరితము - అనువొందగరచియించెద
హితమతితోడనుమీదయ - నెంచిబ్రోవమనుచుదలతు॥ (శరణు)

—:౦:—

సీసపద్యము.

వినరయ్యబుధులార విన్నవించెదనాదు । మనవినిమీమది ఘనతజేసి నాయొనరించునీ నారాయణునిచరిత్రమునదోషములున్న । సమముజేయ గనుభాగవతమున. గలపద్యవచనము । లందందుజేర్చిన నదియొసుగుణ।మ నుచుమనంబెంచిమాధవుస్మరియించి। మొదలుపెట్టితిదమునను గాన।బా లకుండనుజేసెద చాలవినుతి । కీరభాషణములకెట్లు కోరికలగుల।సంతసంబం దెదరోనట్లు సరమీర । దలచిననుగౌరవించుడిధన్యులారా॥ ❋

·౦౨-

వ॥ ఇవ్విధంబున సత్కవీంద్ర సాధుజనంబులకుంబ్రణమిల్లి శ్రీమ న్నారాయణార్పితంబుగా నాయొనర్పంబూనిన శ్రీరుక్మిణీకల్యాణచరితంబ గుసంకీర్తనములకుం గథాక్రమలబెట్టిదసిన॥ ❋

శ్రీ ర స్తు.

—:o:—

శ్రీ రుక్మిణీ కల్యాణ చరిత్రము.

కాలక్షేపమునకు యోగ్యత కలిగిన సంకీర్తనములు

శ్రీరుక్మిణీసమేత గోపాలకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః.

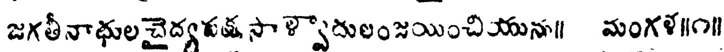
శ్రీకరకరుణాసాగర ప్రకటలక్ష్మీకళత్ర భవ్యచరిత్రా
లోకాతీతగుణాశ్రయ గోకులవిస్తారనంద గోపకుమారా॥

వ॥ మహనీయగుణగరిష్ఠులగునమ్మునిశ్రేష్ఠులకు నిఖిలపురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీ సమేతుండయినసూతుండిట్లనె నట్లుప్రాయోపవిష్టుండైన పరీక్షిన్నరేంద్రునకు శుకయోగీంద్రుండిట్లనియె॥ ❊

తోహరాచరణములు.

ప్రతితోహరాలకున్ను యీదిగువవ్రాయబడిన చరణమును పల్లవిగాపాడవలయును.

మంగళమగుశ్రీరుక్మిణీపరిణయ - మనునీచరితముభువిలోన॥
పొంగుచువినువారికినెల్లప్పుడు-పొలుపగుశ్రీహరిపురిలోన॥
ఖగపతియింద్రునిగెలచియసుధమున - గైకొనినచందమునను
జగతీనాథులచైద్యకుశసాళ్వాదులంజయించియును॥ మంగళ॥౧॥

ఇట్టుశ్రీవిలోవిదర్భపురమునను వెలసినభీష్మకుపుత్రిక
గొబ్బునసెత్తుకచనిమెను ప్రేమను గోపాలుడునాపడతిక॥మం౧॥౨॥

-:o:-

వ॥ ఓపరీక్షిన్నరేంద్రా మున్ను వినతకొమారుండగు గరుత్మంతుండే విధంబునదేవేంద్రునిజయించి యమృతంబునుంగైకొనిమెనో ఆప్రకారంబు ననే సాక్షాత్ భగవంతుండగు శ్రీకృష్ణుండు శిశుపాలజరాసంధదంతవక్త్ర సాళ్వాదులాదిగాగల జగతీనాథులజయించి విదర్భాధీశుండగు భీష్మకరాజకూతురగు రుక్మిణీదేవినింగొనివచ్చి వివాహంబుజేసికొనిమెనని చెప్ప శుకయోగీంద్రుంగని పరీక్షిన్నరేంద్రుండడిగెనెట్లనిన॥ *

——:o:——

తోహరా॥ఇటులశుకమునియు మెరుగబలుకగను వినియున్నపతియిట్లనిమెక।
పటుతరముగరాక్షసపరిణయమున పరమపురుషుడరిగియును॥ ౩॥
మంచగమనయగుమహిలోభీష్మకు సుందరసుతరుక్మిణినూ।
అందముగాశ్రీకృష్ణుండెత్తుకనతనిపురముచనుటకునూ॥ మం౧॥ ౪॥
వచ్చినదొక్కడెమెటులజయించెను వనజాక్షుండసురులముక।
మెచ్చుగసురులునుబొగడగవెలదిని మెటులచేకొనెను చెపుముక॥౫॥
యువనివిభుండిటులనియుమరియునూ యాశుకమునితోననిమెక।
వివరముగనునీకథదెల్పుము నేవినగోరెదననిమరియుక॥మం౧॥ ౬॥

——:o:——

వ॥ ఓ శుకమునీంద్రా మున్ను రాక్షసవివాహంబున స్వయంవరంబునకువచ్చినహరి రుక్మిణీదేవింగొనిపోమెననిపలికితివి శ్రీకృష్ణుండొక్కరుండె వ్యూహంబున శిశుపాలజరాసంధ దంతవక్త్ర సాళ్వాదులాదిగాగలనేకరాజులంజయించె నేలాగునయారుక్మిణింగొనివచ్చె నది మహాశ్చర్యకరంబగుంగాన నాకెరింగింపుండని పరీక్షిన్నరేంద్రుండు మఱలనిట్లనిమె॥

——:o:——

శా॥ కల్యాణాత్మకమైనవిష్ణుకథలాకర్ణించుచున్ముక్తుడౌ।
కల్యుండెవ్వడుత్పృప్తుడౌ నవివినంగాగాత్రిత్రలౌచుండు సా
కల్యంబేర్పడ భూసురోత్తమయెరుంగంబలుకవే రుక్మిణీ
కల్యాణంబువినంగనాకుమదిలో గౌతూహలంబయ్యెడిన్॥

వ॥ మఱియునూ॥

—:౦:—

కీర్తనము-కాంభోదిరాగము- అటతాళచాపుతాళము.

పల్లవి.

శ్రీరుక్మిణీకల్యాణంబు - బహు - చెలువువెలయువైభవంబూ

అనుపల్లవి.

ధారుణిలోగల క్రూరవుజనులకు
ఘోరపాపముల గూల్చివేయునట్టి
(ద్రుత) పారమగునౌషధము-మీవలె- సాధులనగను నెరుగబడితిని
శౌరియడిగెదగాన- మది- విచారమును వేగమునదీర్చుము॥ శ్రీరు॥

భూషణంబులు చెవులకు-బుధ-తోషణంబులుగానగూ
దూషణాదిక్రోధ లేశమయినలేక
కోసివేసినట్టి గుణులుమీకుగాక
వాశిగనుధరమద్దులేట్పురి యీశుడై నెలకొన్నకృష్ణుని
భాసురంబగుకథలువిన-నా-భాగ్యమనవగువిన్నవింపుము॥ శ్రీరు॥

-:౦:-

వ॥ -మరియును శ్రీహరిచరిత్రంబులందలప ఘోరంబగు పాతకముల హ[illegible]నట్టి నౌషధంబై యొప్పునట్లు మిముంబోలు మహనీయులనంగవినం బడితిగాన యీహరిచరిత్రంబులన్వినవలయునని నాదుమనంబున మిగుల సంతోషంబగుచుండుటంజేసి * నాయందుంగరుణనుంచి శ్రవణానందకరంబు

గ శ్రీహరికథలంజెప్పి ననుఁగృతార్థుంగావింపుండనియడిగిన పరీక్షిన్నరేం
ద్రునకు అత్యంతసంతోషచిత్తుండగుచు శుకయోగీంద్రుండు చెప్పఁదొడంగె॥

-:o:-

—() కథాప్రారంభము. ()—

పరీక్షిన్నరేంద్రునకు శుకయోగీంద్రుండు దెలుపుట.

తోహరా॥ వినుమువిదర్భాదేశంబేలెడు - వీరుడయినభీష్మకుడూ
ఘనతమీరగను నేవురుసుతులను - క్రమముగవడసెనునతడు॥ ౭
నేవురకుంగడగొట్టుచెల్లెలై - నెలతయొకటియుదయించెక్
నావనితకురుక్మిణియనునామము-నయముగభీష్మకుడునిచెక్॥ ౮॥

—:o:—

వ॥ ఓపరీక్షిన్నరేంద్రా విదర్భదేశంబున కుండినగరంబను నొకపురంబుగలదు యాపురంబేలు భీష్మకరాజునకు అయిదుగురుకొడుకులుగలిగిరి వారలకుంగడపట నొకకూతురుంగలిగె నబ్బాలికామణికి రుక్మిణియను నామంబిడిరి యంతనబ్బాలికయు॥ *

క॥ బాలేందురేఖబోలిన। లాలితయగునపరదిక్కులాగునధరణి।
పాలునిగేహముమెరసెను । బాలికజన్మించియెదుగభాసురమగుచుక్॥

వ॥ ఇట్లు శుక్లపక్షమందుదయించుచంద్రుండేవిధంబున దినదినంబునకుంగళలెచ్చుచుండునో నవ్విధంబున నబ్బాలికయు భీష్మకరాజగృహంబున విలసిల్లుచుండె మరియు దినదినప్రవర్ధమానయై॥ *

—:o:—

తోహరా॥ అంతటనాకాంతామణిబొమ్మల - కతిప్రేమముతోమెరయక్
సంతసంబుగనుకల్యాణంబుల-సలుపుచునుండెనుమరియుక్॥మం॥ ౯॥
కొంతకాలమునకావనితయు - గుజ్జనకూళ్లొండుచునుండెక్
కాంతలకునుకొంతయుబెటుచు-మరికొంతయుతానుదినుచుండెక్॥ ౧౦

రమణీయంబగుపూలవనమునను- రమణులతోఁగూడుకయుఁ
భ్రమమీరఁగనావుష్పలతలకును - బోదులుసేయుచుమరియుఁ॥
సదమలసుందరమయసౌధభాగముల- సంతసముగనతివేగఁ
ముదితలఁగూడుకభర్మడోలికల-ముచ్చటలాడుచునూగుఁ॥ మం॥
బాలికామణులచేరియాసఖియు - బంతులనాడుచుమరియుఁ
మేలిమిమీరఁగచిలుకకోవెలల- మెలఁగిపలుకుచునువెలయుఁ॥౧౩॥

-:o:-

వ॥ ఇవ్విధంబున రుక్మిణీదేవి చిన్నవయసునం జేసిచెలులంగూడిబొమ్మలకుం బెండ్లిండ్లుసేయుటయు గుజ్జనకూళ్లొండుటయుచెలులుందానుంభుజించుటయు అత్యంతసుందరమయంబగు నగరులయందలిబంగరువుయ్యాలలనూగుటయు యాచెలులతోడఁపూల చెండ్లాడుటయు చిలుకలంగోవెలలంభాషించుటయును మొదలగు ననేకవిధంబుల యుత్సాహంబునం గూడియుండె మరియును॥ ❋

—(చెలులంగూడి యొకరికొకరు యుత్సాహంబున బలుకుట.)—

బంతులాడుపాట - కల్యాణిరాగము. ఆదితాళము,

పల్లవి.

బంతులనాడెదమువేగ పంకజాక్షులార రారె॥ బంతులనా॥

అనుపల్లవి.

చింతనములవదలియు - బహు - చెలువుగగుమిగూడియు. శ్రీ
కాంతునిమనమునదలచుచు శాంతులమగుచును-మోదమున
(ద్రుత)సంతసముగ వెలయుహేమ కంతుకములకరములనిడి
పంతములాడుచును వేటగా పలు తెరగులబాషింవుచు॥బం॥౧॥

శృంగారవనంబుననతి పొంపుగదిరుగుచుశుకపికొ
భృంగిగణరవముల యు ప్పొంగుచుయానందింపుచు
రంగుగధరశేషయ్యను రక్షించినకేశవుబహు
భంగులధ్యానముజేసిన మంగళకరమగునిజముగ॥బం॥ ౨॥

వ॥ మఱియునుం గొబ్బిపాడిరెట్లంటేని॥ *

—:o:—

రాగము - యేకతాళము.

గొబ్బియళ్లో॥ కమలాక్షులారారా రేశ్రీ - కాంతుని సేవింతము॥ గొబ్బి॥
గొబ్బియళ్లో॥ రమణులారావినరేమునుకరి - రాజునుదయనేలెనే॥గొబ్బి॥
గొబ్బియళ్లో॥భాసురాంగుడగునేకొమ్మ - భక్తవత్సలుడమ్మ॥ గొబ్బి॥
గొబ్బియళ్లో॥ఆశాచేభజియించినాబహు - వాశిగలుగునమ॥ గొబ్బి॥
గొబ్బియళ్లో॥పొంగుచుపుష్పములాపాందు - రంగనిపూజింతమె॥ గొబ్బి॥
గొబ్బియళ్లో॥అంగజజనకుడుమనల - ఆదారించిబ్రోచునే॥ గొబ్బి॥
గొబ్బియళ్లో॥ధరమద్దూరేట్పురినివెలయు - దాసావరదుడమ్మా॥ గొబ్బి॥
గొబ్బియళ్లో॥శిరులానొసగిశేషయ్యను - చెలువుగరక్షించెనే॥ గొబ్బి॥

వ॥ అనియిట్లు గొబ్బిబాడిరయ్యవసరమున॥ *

—:o:—

సీ ॥ దేవకీసుతుకోరెకెతీగెలుపీడంగ వెలదికిమైదీగె వీడదొడగె । కమలనాభునిచిత్త కమలంబువికసింప కాంతినింతికిముఖకమలమొప్పె । మధువిరోధికిలోన మదనాగ్నిపొడసూపఁ బొలతికిచనుదోయిపొడవుసూపె । శౌరికిధైర్యంబు సన్నమైడాయంగ జలజాక్షిమధ్యంబుసన్నమయ్యె । హరికిప్రేమబంధ॰ మధికంబుగాగేశ బంధమధికమగు బాలకమరె । పద్మనయను వలన ప్రమదంబునిండార నెలతకెవ్వనంబునిండియుండె॥ *

వ॥ ఇట్లురుక్మి-రుక్మిరథ - రుక్మబాహురుక్మికేశ-రుక్మినేత్రులను - నేవురకుం జెలియలైన రుక్మిణీదేవి దనయవ్వనప్రాయంబునా॥ *

కీర్తనము-కల్యాణి రాగము-ఆదితాళము.

పల్లవి.

రాజేంద్రవినుమయా రాజితమగుకథ రమ్యమనోహరము.

అనుపల్లవి.

రాజితంబగు రాజగృహమున రమ్యముగనేతెంచుభటులచే॥
తేజముగు నా రామకృష్ణుల తెలివివిని రుక్మిణియుదలచెను॥ రాజేం॥

చరణములు.

నయ్యారువరిలోన నాశ్రీకృష్ణుడెసరి నాథుండగుననుచునూ॥
నెయ్యముగ నాయుణివనెంచగ నెలతరూపగుణాతిశయముల॥
చయ్యనను కృష్ణుండువినితన సఖియగా చేకొనగదలచెను॥ రాజేం॥

అంతబంధువులెల్ల ఆనందముగ చేరి అబల శ్రీకృష్ణునకు॥
సంతసంబుగ నిత్తుమనగను సకలక్రోధము పెంచిరుక్ముడు॥
నంతకృష్ణునకివ్వననుచును నందుచైద్యశిశుపాలునకనెను॥ రాజేం॥

పౌరుషంబుతోడ పంతమాడినఅన్న పలుకులప్పుడతివినియూ॥
ధారుణినిమద్దులేటిపురమున దాసులనుపోషింపుచుండెడి॥
సారసాక్షునకు తెలుపవేగమె సఖియపిలువగనంపెవిప్రుని॥ రాజేం॥

వ॥ ఓనరేంద్రా ఆసమయంబున రుక్మిణిదేవి తనయుతండ్రియగు భీష్మకరాజగృహంబున కరుగుదెంచుచుండు భటజనంబులవల్లను బలరామకృష్ణుల సౌందర్యగుణాతిశయంబులవిని * యందు శ్రీకృష్ణుని వివాహంబు కాసికొనవలయునదితథ్యంబని తావరించె * నంతయారుక్మిణీదేవి రూపసౌందర్యాదిగుణాతిశయముల నాకృష్ణుండెరింగి యబ్బాలికామణినిందనకు భార్యగాచేకొనవలయునని దలంచె॥ *

అయ్యవసరంబున భీష్మకరాజుంగల బంధువులందరుంగూడియబ్బాలికామణినిం గృష్ణునకొసంగుటసమ్మతంబని దలంచుటంగని యాభీష్మకరాజజ్యేష్ఠపుత్రుండగు రుక్మియనుదుష్టుండు శ్రీకృష్ణునిపైననేకవిరోధంబులంజేసి తనదుబంధువర్గంబాడిన పలుకులనటంకంబుజేసి తనచెలియలిశిశుపాలునకిత్తునని మూఢుండగుచువచించె॥ ❋

ఇవ్విధంబునతన్ను శిశుపాలునకివ్వందలంచిన యన్నపలుకులమ్మానిని యెరింగి తనమనంబునవ్యసనంబవలంబించి తనకాప్తుండగు నొకబ్రాహ్మణునిం బిలువంబంచి యాశ్రీకృష్ణునకివ్విధంబెల్ల నెరింగింపందలంచి॥ ❋

గీ॥ అంతశ్రీరుక్మిణీదేవి యార్యుడయిన భూసురోత్తమురప్పించి ప్రాంకముగను । తనదువృత్తాంతమంతయు తరుణివేగ చెప్పదొడగెను నంతట చెలువుమీర॥

వ॥ ఇట్లుబ్రాహ్మణురావించి రుక్మిణీదేవి తన వృత్తాంతంబంతయు నావిప్రునకుం జెప్పందొడంగె॥ ❋

(శ్రీరుక్మిణీదేవి తనమనంబునంగలకోర్కెల భూసురునకెరింగించుట.)

కీర్తన—యమన్ రాగము - త్రిపుట తాళము.

పల్లవి.

యేమనంగవచ్చును   యెటులయోర్చుకొందును
కామజనకు సేవరింప   కరుణమాలెనాదుతండ్రి॥ యేమనం॥

అనుపల్లవి.

వేమరునే నెంచిచూడ   వేణువినోదునకు నాపై॥
కామములేదాయనాయిటు   కలుగుటయేకారణమగు॥ యేమ॥

చరణములు.

భూసురేంద్రయిదివిను   పోలుపుగనామదిగను॥

భాసురముగ నాదుమనము బావింపక నాజనకుడు॥
తాసుతుపలుకులవినినన్ దలచెను చైద్యునికివ్వగ॥ యేమనం॥

యిటులనున్నదిచ్చటా కటకట నాముచ్చటా॥
ఘటికుడవయి ద్వారకపురి కడువడినే తెంచియుధర॥
పటుతరముగ శేషయ్యను పాలించినహరికి దెలుపు॥ యేమనం॥

—:౦:—

వ॥ ఓభూసురేంద్రా నామనస్సున శ్రీకృష్ణునివరించియుండుటనించుకయుందలంపక మాతండ్రియా భీష్మకుండు తనకొడుకుపలుకులకొడంబడి నన్ను శిశుపాలునకిచ్చెదనని నిశ్చయించియున్నాడు గనుక మీరా ద్వారకానగరంబునకే విధంబుననైనం జనిలోకరక్షకుండగు నయ్యాదవేంద్రున కెరింగించి నన్నుంగృతార్థంజేయుండని పలికియు మరికొన్ని రహస్యవచనంబుల బోధించే॥ ❊.

—:౦:—

తోహరా॥ అనియివ్విధమున శ్రీరుక్మిణితన - మనమునగలిగినచింత
ఘనుడగువిప్రునికడదెలిపెనుబహు - వినయోక్తులనాకాంత ॥ ౧౪॥
అంతట ప్రతిబలికెనువిప్రుండా - యతివకుసంసతమొప్ప
చింతవలదువినుశ్రీహరిదెచ్చెద - చెలియనీమదినిగొప్ప॥ మం॥ ౧౫॥
దలచిసెలవొసగుచనియరుదెంచెద - దనుజమర్ధనునికడకూ
విలసితముగనీవిన్నవించినది - వివరముగనుదెల్పుటకూ॥ మం॥ ౧౬॥
నాదుచతురతనుమెప్పించెదబహు - బోధజేసియిదిజూటా
కాదుమాధవునినీపతిజేసెద - కనుమావలెనామాటా॥ మం॥ ౧౭॥

—:౦:—

వ॥ అనియివ్విధంబున రుక్మిణీదేవి తనమానంబునంగలిగియుండు తలంపును యాభూసురునకుం జెప్పగా నతండుత్సహించి మరలనిట్లనియె॥ ❊ యోతల్లిరుక్మిణీనే ద్వారకానగరంబున కతిత్వరంజనుదెంచి యాకృష్ణునకు మీరు విన్నవింపుమనిన తెరంగెరింగించి అనేకవిధంబులనాదు చాతుర్యవశంబున

నభ్భగవంతుని మెప్పించి * యతనిం బిలచికొనివచ్చెద నావలంజూదు నాదు పలుకులని చెప్పి నీవు దుఃఖంబు మానియుండు మది గాక నాకు సెలవొసంగు పోయివచ్చెదనని పలికి విప్రుండు మరియు నిట్లనియె॥ *

కీర్తనము—ముఖారి రాగము- ఆది తాళము.

పల్లవి.

పోయీవచ్చెదనమ్మా నేనూ - శ్రీకృష్ణు చేరపోయీవచ్చెద

అనుపల్లవి.

పోయీవచ్చెదనమ్మా పొలతీ రుక్మిణీ నేడూ॥
వేయావిధముల నాతో వెలదీరో దెలుపనేల॥ పోయీ॥

చరణములు.

అలద్వారకాపురములోన- కొలువై యున్న- జలజాతలోచనునితోన
పొలుపు మీరగ నీవు పుత్తెంచినాయట్టి
కలికీరో హరికిమీ కథలెల్ల దెలుపవేగ॥ పో॥

యేవిధమైన స్వామి యిటకు- వచ్చేటట్టుగ- భావించి చెప్పేటందుకొరకు
తోవ తప్పక పోయి ద్వారకపురినున్న
గోవిందు దెచ్చి మీ కోర్కెలు దీర్చుకొరకు॥ పో॥

సరసిజనయన వినవమ్మ - నామాట నిజము- పురుషోత్తముని దెత్తునమ్మ
ధరలోన మద్దు లేదు పురమున వెలసిన
కరిరాజవరదుడు నిను కరుణా చేకొనును నిజము॥ పో॥

—:o:—

వ॥ అనియివ్విధంబున రుక్మిణీదేవికి విన్నవించి యమ్మానిని చేయ నజ్ఞవడసి యావెనుక విప్రుండు (బ్రాహ్మణరాయభారిము) *

శ్రీ రు క్మి ణీ క ల్యా ణ సం కీ ర్త న లు.

శ్రీరుక్మిణీదేవిచేయనుజ్ఞాతుండై-బ్రాహ్మణుండు ద్వారకాపురంబునకరుగుట

క॥ కడువడిచనివిప్రుఁడుబహునిదుదగువనగిరులగడచినేగియునవలన్।
తడబడుపదములమెల్లన నడుచుచుభీతియును లేక నరిగియునపుడున్॥ *

వ॥ యివ్విధంబునంజనిచని॥

—:o:—

కీర్తనము—హిందుస్తానికాపిరాగము - ఆదితాళము.

ప ల్ల వి.

ద్వారకపురిజేరెన్-బహు-త్వరగబ్రాహ్మణోత్తముడే తెంచియు॥ ద్వా

అ ను ప ల్ల వి.

కూరిరులనడచెటి కుండినగరపుర
ధీరుభీష్మకుని కూర్మిసుతబనుప॥ ద్వార॥

చ ర ణ ము లు.

క్షీరసాగరసుత - యైమెవెలయు - శ్రీరుక్మిణిగరిత
కూరిమితోతన కోరిక-బలుకగని
మీరినసంతస మెలగుచువిప్రుడు - రీ
ధారుణిమద్దులేడ్ పురవరదుండగు
నీరజాక్షునకు నేర్పుచదెలుపగ॥ ద్వారక॥

వ॥ ఇవ్విధంబున విప్రుండు ద్వారకానగరంబునకుంజని చారులవలన
తానువచ్చిన వృత్తాంతంబెరుంగంబంచినవిని సాక్షాత్ భగవంతుండగుశ్రీకృ
ష్ణుండంత:॥ *

క॥ వచ్చినవిప్రునికెదురుగ యిచ్చగజనితోడితెచ్చి వేటకలలరగన్॥
హెచ్చగుసింహాసనమున మెచ్చగగూర్చుండజేసె మేదినినాథా॥ *

వ॥ అంతనావిప్రునకెదురంజని బిలచికొనివచ్చి యత్యంత సంతోషచి
త్తుండగుచు నతనికింతగవగు నొకకుర్చియుచితాసనమునం గూర్చుండసియో
గించె నని చెప్పిపరీక్షిన్న రేంద్రునకు శుకయోగీంద్రుండిట్లనియె॥ *

క॥ అంతటవిప్రునకునుబహు సంతసముగపూజసలుప సరగుననత
డుకా|కంతునిజనకునకునుబహు వింతలుగనుదీవెనలనుయిచ్చెనునధిపా॥ *

వ॥ ఆసమయంబున యారుక్మిణీదేవి పంపునంజనుదెంచిన విప్రునకనే
కవిధంబులంబూజలు జేసిన యతండును సంతసించియయ్యాదవేంద్రునింగని
పెండ్లికొడుకవుగమ్మని దీవించిన ముసిముసినగవులనగుచుచు యుత్సాహంబు
నవెలసియుండె * హరియు శ్రీకృష్ణుండు సాక్షాద్భగవంతుండయ్యును యా
విప్రోత్తమునిబూజించె ననంగనెట్లనిన నదిమెరంగింతువినుమని పరీక్షిన్న
రేంద్రునకు శుకయోగీంద్రుండిట్లనియె॥ *

శ్లోకము॥ దైవాధీనంజగత్సర్వం మంత్రాధీనంతుదైవతం తన్మంత్రం
బ్రాహ్మణాధీనంబ్రాహ్మణోమమదేవతా॥ ... *

వ॥ యీలోకమంతయు దైవాధీనమైయుండును ఆ దైవముమంత్రాధీన
మైయుండును ఆ మంత్రము బ్రాహ్మణాధీనమైయుంనది కాబట్టి బ్రాహ్మ
ణులు నాకుదైవమనియు శ్రీకృష్ణమూర్తి శాస్త్రంబులయందానతిచ్చియుం
న్నాడు గనుక నవ్విధంబుననే యావిప్రునకనేకవిధంబులం దనకు దేవతలునే
యుచందంబునంబూజలు జేసిసరసపదార్థ సంపన్నంబైన యన్నంబు బెట్టిం
చిమరియునవ్విప్రుండు మార్గాయాసంబునంజిక్కియున్నాడనుచు మనంబు
నందలంచి లోకరక్షణ ప్రశస్తంబగుతన హస్తంబున నవ్విప్రుని॥ *

—:o:—

కీర్తనము— నాదనామక్రియ-ఆదితాళము.

పల్లవి.

పదములనొత్తెక్ - బహు - సదమలమతితోడవిప్రుని॥ పద॥

అనుపల్లవి.

విదర్భాపురినేలెడునతి వీరుండగుభీష్మకుసుత
విదితంబుగననువుమెరిగి మదినుల్లాసముచెలగగ॥ పద॥

చరణము.

సూరులువేడ్క-గగ - తగ - నిరతముభజియించుతరినిబరువడిగాగ
ధరమద్దులేట్పురివెలసిన దాసవరదుడగుశ్రీహరి
స్థిరముగభూసురవినయము తెలుపుమీరదలచియతని॥ పద॥

—:o:—

వ॥ ఇవ్విధంబున శ్రీకృష్ణుండా విప్రోత్తముని పదంబుల నొత్తుచు మెల్ల ననతనికిట్లనియె॥ ❋

సీ॥ జగతీసురోత్తమ సంతోషచిత్తుండ వైయున్నవీధర్మ మతిసులభ ము। వృద్ధసమ్మతమిది విత్తమెయ్యదియైన బ్రాపింపహర్షించుబ్రాహ్మణుండు। దనధర్మముననుండు దరలడాధర్మంబు గోరికలతనికిగురియుచుండు। సంతో షిగాడేని శక్రుడైననశించు నిర్ధనికుండైన నింద్రుబోలు। సంతసించెనేని సర్వభూత సుహృత్త- ములకుబ్రాప్తలాభ ముదితమాన। సులభశాంతుల కును సుజనులకును - గర్వహీనులకునువినతులేనొనర్తు॥ ❋

—:o:—

వ॥ మఱియు బ్రాహ్మణులకనేకధనంబులభించినం సంతోషింతురనిబు ధజనంబులువాడుదురు మీరవ్విధంబునంగాక యతిసులభంబునకే సంతోషిం చితిరది నాకుసమ్మతంబు ❋ మరియునెవ్వండేని తమకులాచారధర్మంబవలం బించి ప్రవతిల్లునోవానికి తనమనస్సునకోరినకోర్కెలెల్లంబవనగూడుమెండి యుతమకుదొరికినంతకు దమప్రాప్తంబనిసంతోషించువాడిలన్ దరిద్రుండైై ననుం వృద్ధికెక్కు-చుండు ❋ అట్లుసంతోషింపడేని దేవేంద్రుని సముండయి ననుం గృశించు,అట్లుగాన బ్రాప్తలాభముదిత మానసులకు శాంతులకును సుజనులకును గర్వహీనులకును యిట్టివారలకే ప్రణమిల్లెదా॥ ❋

15/1048

తోహరా॥ అనియివ్విధమున బలికియు మరలా-యవనీసురునీక్షించి।
వినుమా మీపురంబెయ్యదియిచ్చట-కెటువచ్చితిరిది మంచిగ॥మం॥ ౧౮॥
యెవని రాజ్యమున వెలసియుందురో-యేవిధి మీజీవనమూ।
వివరముగను యెరిగింపుడు నాకది-విప్రవర్య బహుఘనమూ॥మం॥ ౧౯
వచ్చిన పను లేమైనను జేసెద వనరుగ మీమదిలోనా।
యెచ్చుకోర్కెలున్నప్పటికైనను - నిచ్చెదఘడియకులోనా॥మం॥ ౨౦
అని తెలియనివలె యడిగినకపటవు- యాదవోత్తముని గాంచీ।
మనమున సంతసమొప్పగ భీష్మకు - తనయావచనముల నెంచీ॥మం॥ ౨౧

-:o:-

వ॥ అనియివ్విధంబున శ్రీకృష్ణుండు భూసురునకుం బలికి మరలయావిప్రునింగనియిట్లనియె॥ ఓభూసురేంద్రా మీపురంబేది యిచ్చట కెటులవచ్చితిరి యెవనిరాజ్యంబున వెలసియుందురు మీజీవనంబేవిధి యీసమాచారంబుల నాకెరింగింపుడిది మహాఘనంబగు మీమనస్సునం బెట్టితలంపు వలంచివచ్చితిరేనియు సిద్ధపరచెదనని యనేకవిధంబుల నడుగుచుండ నయ్యవసరంబున శ్రీకృష్ణుండొనరించు నుపచారంబులకు న్మదినుల్లసిల్లుచు భూసురోత్తముండమ్మహాత్మునకిట్లనియె॥

-※(శ్రీకృష్ణునితో భూసురుండు సంభాషించుట.)※—

కీర్తనము-కల్యాణి రాగము. ఆది తాళము.

పల్లవి.

శ్రీనివాసనామ నవినిర్గైకొను - ఆ - శ్రితజనపరిపాలనా॥

అనుపల్లవి.

శ్రీశవినుభీష్మకునికూతురు చెలియరుక్మిణి పేరబరగిన
వాశిగలయాకన్యకామణి యొకర్ణవార్తనుపంపె దేవ॥ శ్రీ॥

చరణములు.

ఆకాంతామణిసౌందర్యమునకు-బోలదా- అదితికోడలయిన
ఆకోమలియాదిలక్ష్మి ఆదినారాయణుడవునీవు
ఆకమలదళాక్షిమీకే నగునుమరియితరులకునగునా॥ శ్రీ॥

పన్నగశయనని న్నెరనమ్మియున్నదా-పంకజాక్షియిప్పుడూ
యొసరుగావిదర్భవిభుడును యొకటిపలుకువచించేవినుడీ
దనుబుడగుశిశుపాలునకు యా తరుణినొసగగనిశ్చయించెను॥ శ్రీ॥

యిందిరమందిర సుందరగోవిందా యిందువదనకొఱకై
యిదివిధంబుననుంది గావున వేగమేమీరరుగుదెంచియు
విదితముగశత్రులనడంచియు వీరమోహినినేలవలయును॥ శ్రీ॥

శరణుశరణు గాని శరణుజేసియా చెలియచెప్పమనియెనూ
ధరనుముద్దుతేట్పురినివెలసిన దాసవరదాదయనుజేర్చియు
కరుణతోనన్నేలవలయును కమలలోచనయనుచుబలికెను॥ శ్రీ॥

-:o:-

వ॥ విదర్భదేశంబేలు భీష్మకుండనురాజునకుం రుక్మిణీయనునామం బునం బ్రకాశించునది యొకటిసుతరత్నంబుగలదు నయ్యిందువదన నీకుం గైంకర్యంబుసేయంగోరి వివాహమంగళప్రశస్తంబగు నొకటి సందేశంబువిన్నవింపుమని పుత్తెంచెనవధరింపుము * ఆ భీష్మకుండు కొడుకుపలుకులకొడంబడి మిమ్మువరించియుండు తనకూతురను శిశుపాలునకిచ్చుట నిశ్చయించుటెరింగి యబ్బాలికామణి యనేకవిస్మయచిత్తయై యీవిధంబంతయుమీకెరింగింపవలయుననుచు ననుంబనిచెంగాన * మీరతివేగంబున విదర్భదేశంబునకేతెంచి శత్రురాజులంజయించి యబ్బాలికనుంగొనివచ్చి వివాహంబుజేసికొనవలయునని చెప్పిమరియు రుక్మిణీదేవి చెలింపుమనిన పలుకులంజెప్పందొడంగె॥

సీ॥ ఏనీగుణములు కర్ణేంద్రియంబులు సోకఁ దేహతాపంబులు దీరిపోవు। నేనీశుభాకార మీక్షింపకన్నుల కఖిలార్థలాభంబుగలుగుచుండు। నేనీచరణసేవ మేప్రొద్దుఁజేసిన భువనోన్నతత్వంబుబొందగలుగు। నేనీలసన్నామమే ప్రొద్దుభక్తితో నొడివినబంధసంతతులువాయు * నట్టినీయందు నాచిత్తమనవరతము- నచ్చియున్నదినీయానయానలేదు-కరుణఁజూడుముకంసారి ఖలవిదారి - శ్రీయుతాకారమానినీచిత్తచోరా॥ *

ఉ॥ శ్రీయుతమూర్తి యోపురుష సింహము సింహము పాలిసొమ్ముగో। మాయువుగోరు చందమున మత్తుఁడు చైద్యుడు నీపదాంబుజ। ధ్యాయిని నైన నన్నువడిఁదాఁగొనిపోవఁ దలంచుచున్నవా। డాయధమాధముం డెరుగఁడద్భుతమైన భవత్ప్రతాపముఁ॥ *

వ॥ ఏనుగకుంభస్థలంబందుండు మెదడు సింహమునకుఁ సొమ్మైయుండ నదియునక్క-గోరుచందంబున మీపదాంబుజపానంబునకై యాశ్రయించిన నన్నుత్వత్ప్రభావంబెఱుంగక * రాక్షసాధముండగు శిశుపాలుండతి శీఘ్రంబున ననుంగొనిపోవందలంచియున్నవాడూ ఇవ్విధంబున రుక్మిణీదేవి చెలిపినటుల విన్నవించి విప్రుండుమరియునిట్లనియే॥ *

కీర్తన— యమునాకల్యాణిరాగము - రూపకతాళము.

పల్లవి.

యేలామదినెంచగ - గో - పాలాకరుణాలవాల

అనుపల్లవి.

బాలామణిరుక్మిణీగుణ శీలాసౌంధర్యమువిను॥ యేలా॥

చరణములు.

చాలానేతలపగయా సారసభవుసతికినిశశి
పాలాక్షునిపత్నికిమరి పంచశరునిపడతికైన

యాలావణ్యముగలుగునె యావనితను మెన్నగనా
పాలాయికనబ్బాలిక పాలకడలిసుతయనవలె
(ద్రుత)జాలముగాయక వేగమె చనుదెంచియునావెలదిని
యేలుము నీకృపచేతను యిలశేషాదాసవినుత॥ యేలా॥

—:o:—

వ॥ ఓకృష్ణా మీమనంబునయోచిందుమేల యారుక్మిణీదేవి సౌందర్యం బెంచిచూడ సరస్వతీదేవికైనం బార్వతీదేవికైన్నచీదేవికయినన్ రతీదేవి కయినన్ లేదుగాన అట్టిసౌందర్యంబెన్న నావశంబవునే యికనుయాసుదతి సిరిలక్ష్మీదేవియనందగుగావున ❋ ఆలస్యముసేయక మీరే తెంచియామగువం గొనివచ్చి వివాహంబు జేసుకొనవలయునని చెప్పి వెండియు రుక్మిణీదేవిబలికి నవాక్యంబులందలంచి యిట్లనియే॥ ❋

ఉ॥అంకిలి సెప్పలేదు చతురంగబలంబులతోడ నెల్లి యో।పంకజనాభ నీవు శిశుపాలజరాసుతులంజయించినా। వంక కువచ్చి రాక్షసవివాహమునన్ భవదీయశౌర్యమే।యుంకువజేసికృష్ణపురుషోత్తమ చేకొనిపొమ్ము వచ్చెదన్॥❋

వ॥ ఓదేవా నే నబద్ధంబులంబలుకలేదు అనేకంబులయిన సైన్యంబులం గూడిమీరతిశీఘ్రంబున యిటకుంజనుదెంచి శిశుపాల జరాసంధాదులం జ యించినా మొడంజనుదెంచియు రాక్షసవివాహంబున మీచాతుర్యవశంబునన్ యుక్తిజేసి యెవ్విధంబుననైనం గొనిపొందు వచ్చుటకుం గావియున్నదాన మరియును॥ ❋

తోహరాచరణములుం - యాలలూ

లోపలిసౌధములోవశించుచు - నుండెదుయువిదనునిపుడున్
యేపగిదిని తేవచ్చును తెచ్చిన - యెటు రావచ్చునుసకటన్॥మం॥ ౨౨

(యా ల.)

కావాలీహారలనూమరియు కలబంధువులనుజంప
కావనితనుయిటకునూ శ్రీకృష్ణావినుము యేవిధమునా తేవచ్చునూ॥౧

(తో హ రా.)

యనియోచించగవలదువినుతిసే - యనయనఁజెప్పెదనిపుడుఁ।
వనజాక్షియుమీకిన్నవింపుమని - వనరుగబలికెనదపుడుఁ॥మం॥ ౨౩

(యా ల.)

నగరామునకూవెలుపల నగజాతకుమ్రొక్కఁకొరకు అగణితముగామూ
వారంపేరు శ్రీకృష్ణావినుమూ సొగసుమీరగ పెండ్లికిమనుపూగా ॥ ౨

(తో హ రా.)

యావిధముగనన్ నగజాతకుయు - న్నతముగమ్రొక్కుటకపుడుఁ।
యవనివిభుమదినుప్పొంగుచు - యచ్చటికనుపునుమీరపుడుఁ॥ ౨౪

(యా ల.)

పంకాజాక్షామీరేతెంచి పద్మగంధిసై నానన్ను పొంకముగానెత్తుకచను
ము శ్రీకృష్ణావినుమూ యుంకువుగానిటులచెప్పంపేనూ॥ ౩

వ॥ లోనయంతఃపురంబునసుండు వనితను అచ్చటి కావలియుండు వారలను మరియనేకబంధువులన్ జంపక నేవిధంబునంగై కొనవచ్చునని యోడుమోచనంబు లేదు యింతనకే నొక్కయుపాయంబు జెప్పెదవినుండు ॥ మాపురంబునకువెలుపలనొక దాక్షాయణి మందిరంబు గలదు సందు వివాహకాలప్రథమపక్షంబున పెండ్లికూతురినిం యాగౌరీదేవికింబూజ సలుప ననుపుటయు మతుకులాచారంబగుగావున ॥ యావిధంబున-నూవారున్న నన్నుంబురమువెలువడి నగజాతకుమ్రొక్కంగంబనిచెద రావేళంగని మీరే తెంచిననుంగొనిపొందువచ్చెదవనజనేత్రా॥ ॥

(తో హ రా.)

ప్రాకటముగబుధులాత్మను దెలిసియు- పరిపూర్ణుడనగుటకునూ।
జోకమీరగంగాస్నానంబును - శుచిమీరయొనర్చియునూ॥మం॥ ౨౫॥

(యా ల.)

యేవిధముగాభక్తియుంచీయేవిధముగాశివునీపూజానేవిధముగాచేయు
వారాలో-శ్రీకృష్ణావినుమూ - నావిధముగానే నీ పూజాలూ॥ ౪

౨౬. శ్రీ రుక్మిణీ కల్యాణ సంకీర్తనలు.

(తోహరా.)

సేయుచున్నదానను నామదిలో- సిద్ధముని నువరియించి।
బాయక నన్నేలుము నేజేసెటి - భక్తిని మీమనమెంచి॥ మం॥ ౨౬॥

(యాల.)

న్యాయమూగానూ రేంబగలైన నారాయణమీ పాదస్మరణా చేయా
చుండునటే జేర్చుకున్నానూ-శ్రీకృష్ణా వినుమూ నీయిలప్రాణములిడచేనూ

-:o:-

వ॥ మరియుబుధజనంబులందరు ఆత్మ నెరింగి సత్పుణ్యులగుటకునై గంగాస్నానాదిశుచిలోడంగూడి యేవిధంబున శివునిపూజ సేయువారలో ఆ విధంబున యేనునుంమిమువరించి యనేకపూజలొనర్చుదానంగాన ఈ యివ్విధంబెల్లయునెరింగి ననుంగైకొంటివేని యు సరిలేనియెడల నీధరిత్రియందు నాదు ప్రాణంబులనిలుపజాల నింక నూరుజన్మంబులకైనను మింమే భజింపుచుండుదు మీరేలకుంటిరేని నాదుజీవంబులిడచుట తధ్యంబగు ప్రాణేశ్వరా॥

-:o:-

సీ॥ ప్రాణేశనీమంజు భాషలువినలేని కర్ణరంధ్రంబులకలిమియేల।
బురుషరత్నమనీవు భోగింపగాలేని తనులతవలనిసౌందర్యమేల।
భువనమోహాననిన్ను బొడగానలేని చక్షురింద్రియములసత్వమేల।
దయితనీయధరామృతంబానగాలేని జింహ్వాకుఫలరస సిద్ధియేల।
నీరజాతనయన-నీవనమాలికా-గంధమబ్బలేనిఘ్రాణమేల
ధన్యచరితనీకుదాస్యంబుశాయని-జన్మమేల యెన్నిజన్మములకూ॥

—:o:—

కీర్తనము—బ్యాగ్ రాగము - ఆదితాళము.

పల్లవి.

నిన్నే వరించితీ నీరజనయనా॥ నిన్నే వరిం॥

అనుపల్లవి.

పన్నగశయనయో | పరిమదయానిధే
వన్నెమీరగనేలూ | వాసవ వారిజభవనుత॥ నిన్నే॥

చరణములు.

గరుడగమన నినూ | శరణనియెదరా
పరమపురుషానను | పాలనజేయుమీ
చరణమునమ్మితి | శంకర గణాధిపస్తుత॥ నిన్నే॥

ధరనుమర్దులేట్బురీ | దాసవరదాహరీ
నిరతమునీవెనక | నేలువాడావని
నెరనమ్మినానువే | రెరుగజాలకరుణజూడు॥ నిన్నే॥

—:o:—

వ॥ అనియిట్లు రుక్మిణీదేవి వృత్తాంతంబివసందేశంబులు రూపసౌందర్యాదివిశేషంబులును బ్రాహ్మణుండు హరికివిన్నవించి కర్తవ్యంబెద్ది సేయు నవధరింపుమని సవరణగానిట్లనియె॥

—:o:—

కీర్తనము- కాపిరాగము - ఆదితాళము.

పల్లవి.

జగన్మోహనాంగి యో | జగదీశ్వరమీకేతగునాసతి॥జగ

అనుపల్లవి.

అగణితమగనా | మగువవిలాసము
తెగవర్ణించెద | ఖగవాహనవిను ॥ జగన్మో॥

చరణములు.

అలచీమలబారు | అయ్యారివకునూగారు
సలలితచికురా | కులవలెపదములు

శ్రీ రుక్మిణీ కల్యాణ సంకీర్తనలు.

చిలుకపలుకు కో   వెలసరిస్వరమును
తిలపుష్ప మేనా   తికినాసికమగు
కలయంచనడలు   గలదయ్యింతికి ॥ జగన్మో ॥

లేమకు నేత్రములు అల   లేడికండ్ల బోలు
మోము వెన్నగను   సోమబింబమవు
కాముధనుమునలు   కనుబొమలెలయును
సామజవైరికి   సమమగుమధ్యము
కామినికంఠము   కంబుయనందగు॥ జగన్మోహ॥

మెరుపుటద్దములను కాంతికి   మించినచెక్కిళ్లును
అమినాప్రభామానో   హారములు కరములు
పరహాసితయిందు   పటలనిటలమగు
మగయపల్లవా   ధరయగు వెన్నగ
మెరియకుందముల   సరిపల్వరుసను॥ జగన్మోహ॥

నిమ్మపండ్ల బోలు ఆ   నెలతకు పాలిండ్లు
తుమ్మెద రెకలై   తో చెడికురులును
కమ్మవిల్తునిశ   రమ్ములకొనల
యిమ్మచను మొనలు   యగునుకనకమయ
బొమ్మపగిది యొడ   లొలుపగుచుండును॥ జగన్మో॥

రంభాస్తంభములు అల   రమణికిగలతొడలు
జంఘ బేవిప్రియ   సతికై నను యా
అంబుజాక్షుచి   హ్నములు లేక జగ
సంబయునగవలె   ధరి శేషయినత
డంబుగదున   య్యాంబుని సేలును॥ జగన్మో॥

ఉ॥ ఆయెలనాగనీకువగు నంగనకుందగుదీవుమాయుపా । ధ్యాయుల యాన పెండ్లియగుదప్పదుజాడ్యములేలనీవునీ । తోయమువారుగూడుకొని । తోయరుహాననదెత్తుగానివి । చ్ఛ్రేయముశతృలన్నురుము శేయుము శేయుము శోభనంబిరిక॥ *

వ॥ ఇవ్విధంబున తనవృత్తాంతంబుతయుంగరవి మీమనంబురంజిల్లంజేసి యెవ్విధంబుననైనం తన్నేలుకొనునటుల మెప్పించి తోడితెమ్మనియు విదర్భేశుండగు భీష్మకరాజసుతయా రుక్మిణీదేవియా॥ *

—:o:—

కీర్తనము—యమునాకల్యాణిరాగము - ఆదితాళము.

పల్లవి.

నన్నుబంపెనయ్యాదేవ నారాయణా శ్రీహరి॥ నన్ను॥

అనుపల్లవి.

నన్నుతాంగనీదువయో సౌందర్యమునకుసరిగల
వన్నెమీరియున్నదియా వనితనువణిం పవశమె॥నన్ను॥

చరణములు.

నీమనమదిసిరంజిల్లగ నేర్పునభాషించియు - నో
మాధవతన్నేలునటుల భోధజేయుమనుచువేటక॥నన్ను॥

నిరతముమీయిరువురుకు పరిణయముగుతప్పదుమా
గురుసాక్షిగకల్లగాదు సరగునవిచ్ఛేయుడికను ॥ నన్ను॥

వాసవవారిజభవులకు వశముకాదుమిమ్ముభొగడను
కేశవమ్మనుభాషశేష దాసవినుతశ్రీరమేశ ॥ నన్నుబం॥

వ॥ ఆ రుక్మిణీదేవియే మీకుందగూ మీరామెకువరుండగుదురూ మా యుపాధ్యాయులసాక్షిగా మీయిరువురులకు వివాహంబగుట నిశ్చయంబగుంగాన మీరతిశీఘ్రంబునం విచ్చేయుండికతడవేలా॥ *

తోహరా॥ అనియివ్విధమునఁబలికినబ్రాహ్మణుడు-యానతియూహించి।
ఘనుడగుభీష్మకుసుతవృత్తెంచిన-క్రమమును తామదినెంచీ॥ మం॥ ౨౭
మనమునసంతోషంబుప్పొంగగ-మహీసురువదనముజూచి।
వినుమనిపలికెను వేణువినోదుడు-వెలదినితనమదిఁజేర్చి॥ మం॥ ౨౮

శ్రీ కృ ష్ణు ని వా క్య ము.

చ॥ కన్నియమీదనాతలవు గాఢముకూరకురాదు రేయినా। కెన్నడునా వివాహముసహింపక రుక్మిదలంచుకీడు నే। మున్నెమెఱుంగుదుంబరులమూకనడంచికుమారిదెత్తు । విద్వన్ముతమాద్రినుద్రచ్చినవవహ్నిశిఖల్ వడిదెచ్చు కైవడిన్॥ ... ... *

వ॥ ఓభూసురేంద్రా యాకన్యయందుఁగల ప్రేమాతిశయంబున నాకు రాత్రికాలంబునందు నిద్రయుంబట్టనేరదుయాముదితయు ననుంగోరి యెప్పుడు వివాహంబగునని వ్యసనపడుచుండుటయు మునుపే నాకు తెలుసును గాన కొద్యానుంవోలని నూతనయుగ్మింగోను విధంబున యాశత్రురాజులం జయించి యాసుందరిం గైకొనివచ్చెదనని చెప్పి మఱియు శ్రీకృష్ణుండు బ్రాహ్మణోత్తమునకిట్లనియె॥ *

కీర్తనము— నాదనామక్రియరాగము-ఆదితాళము.

పల్లవి.

వచ్చెదపద రయా - విదర్భపురము-జెచ్చెరవిప్రవర్యా॥వచ్చె॥

అనుపల్లవి.

సచ్చరిత్రంబుగ   సకలరాజులు మెచ్చ
యెదుప్రతాపముచే   వెలదిని గొనిపోవ ॥ వచ్చె॥

చరణములు.

యెలనాగకునేలా - యికమీదనీ యిలశోకము మేలా
వలదువలదుబహు   వాంఛగలదునాకు
సలలితముగనా   సఖియశోకముమాన్ప ॥ వచ్చె॥

మచ్చకంటిపైనా-నా మోహము-లెచ్చుచుండిగాన
మెచ్చగదైత్యులురాజు   లెదురులైననుడాయ
వచ్చినవారల   వధియించిచేకొందు॥ వచ్చె॥

నిరతముమదినెంచుమా - భూసురేంద్ర- నెలతనుగొనలక్ష్యమా
ధరమద్దులేట్టిరి   దాసవరదుడగానా
తరుణికొరకైనేడు   తద్దయువేటగ-తో॥ వచ్చె॥

శ్రీకృష్ణుడు కుండినగరంబునకు రథారూఢుండైచనుట.

తోహరా॥ అని శ్రీకృష్ణుండును తనసారధి-నతిశీఘ్రముగాబిలచెన్।
జవవలెమనమువిదర్భాపురికిని-జాగుసేయవలదనుచున్॥ మం॥ ౨౯
ఘనమగుమనరధమునకునశ్వముల-కడువడిబూన్చియునిపుడున్।
చనువుగతెమ్మనిచెప్పిపంపెనా-సారధితోడనునపుడున్॥ మం॥ ౩౦
పరమపురుషుమాటనుజవదాటక-బహుసంతోషంబులతోన్।
సరగునచనుయశ్వంబులదెచ్చియు-సారధితననేర్పులతోన్॥ మం॥ ౩౧
శృంగారించియురధమునగట్టెను సొంపుచెలంగగమిగులన్।
మంగళంబుగను శ్రీకృష్ణుండును-మహీసురుచేరా వేళన్॥ మం॥ ౩౨

రథము నెక్కి గనుగడగడ మనుచూక - రాత్రి తెల్లవారగనూ।
యదుకులోద్భవుండతి వేగంబున - యావిదర్భ చేరగనూ॥మం౦౪॥ 33

వ॥ [illegible] ప్రసంగంబున బ్రాహ్మణుడు రుక్మిణీదేవి సందేశపత్త్రంబు చెలసి సారథిం జీరిచి రథంబునకు అశ్వంబులం గట్టితెమ్మనిన నతండతి శీఘ్రంబునం జని తురంగంబులం దెచ్చి రథంబు శృంగారించి సంగని తానును బ్రాహ్మణుండును నారథంబెక్కి యేకరాత్రంబున ననేకదేశంబులం గడచి విదర్భదేశంబునకుం జను దెంచి రెట్లనినా॥ ※

కీర్తనము — శంకరాభరణరాగము - రూపకతాళము.

పల్లవి.

వెన్నుడరుగుదెంచెనపుడు విమలవిదర్భ దేశమునకు॥వెన్ను॥

అనుపల్లవి.

వెన్నుడు సంపన్నుడు - అల - పన్నగాధిపశయనుడు॥వెన్ను॥

చరణములు.

నెక్కసగను హేమకశిపు డక్కమాయు ప్రహ్లాదుని
చిక్కఁబెట్టభక్తునికై రక్కసునవణచిన నరహరి
(ద్విప)మక్కవ రుక్మిణిబలికిన యెక్కువలను విప్రవిభుహలు
పెక్కులుగా దెలుపవినియు గ్రక్కున రథమెక్కియువడి॥ వెన్ను॥

చక్రధారియగుచు మిగుల విక్రమమై వెలసిల్లుచు వెన్ను॥

శిరినియురమున దాల్చిన శ్రీ కరుండు భవహరణుడు మురహరి
సరసిజనాభుండు మౌని సన్నుతుండును మరి

నిరతమునీ వేగతియని నెరనందిన గజనాథుని
మొరవినిమకరినిద్రుంచియు వెరపును బాపిన శ్రీహరి॥ వెన్న॥

ఆర్యజనసంమతుండు అద్యుతుడఖిలేశ్వరుండు॥ వెన్న॥

మునుసురులకోరకు దశరథ జనపతికిని తనయుడగుచు
జనకుడు సతికొసగినవర మును జరిపించుట మెఘనము
(ద్రుత) అనుచును యనుజునితోడను వనితనుగూడియును కా
ననముల జనివశియింపగ దనుజుడు సతిగొనిపోవగనీ
దినకరునుతు జేరియు వా లినిజంపియు నబ్ధిగట్టి
ఘనదైత్యుల దునిమిలోక జననిగొనిన శ్రీరాముడు॥ వెన్న॥

వన్నెకాడు యందమె కాడు సన్నుతాంగుడగువాడు॥ వెన్న॥

చెన్నగధర శేషయ్యాకు శిరులొసగిన వనజాక్షుడు
వెన్న దొంగలించువాడు శ్వేతలకెల్ల ను నాథుడు ॥ వెన్న॥

-:o:-

వ ॥ ఇవ్విధంబున శ్రీకృష్ణుండు బ్రాహ్మణసమేతుండై విదర్భదేశంబున కుంజనిరె నందు కుండినపురీశ్వరుండయిన భీష్మకుండు కొడుకునకు వశుండై కూతు శిశుపాలునకిత్తుననిదలంచిశోభనోద్యోగంబు సేయించెనప్పుడు॥

-:o:-

కీర్తనము - నాదనామక్రియ రాగము - ఆదితాళము.

పల్లవి.

శృంగారించిరావేళలోన - యా - కుండినపురమున॥ శృం॥

అనుపల్లవి.

శృంగారించిరి సొంపుమీరగను
బంగరుమయముగ భీష్మకుపురమ్మున॥ శృంగా॥

చరణములు.

అచ్చామైనట్టిముత్యములు ముగ్గులనుదీర్చి
మెచ్చాగుమాణిక్యతోరణములు కట్టియుబాగా
రచ్చలుగ్రంతలు రాజమార్గములు
మెచ్చుగచందనం వేటకగుపన్నీరు
సచ్చరితంబుగ చల్లియునవలను
యిచ్చగనాపురి వీధివీధులను॥ శృంగా॥

యరుదాగపురస్త్రీలునుదుటను కస్తురితిలకముల
సరిదీర్చికుంకుమ గంధమును నలదియువేగ
సరిగాచీరలును సరియగురవికెలు
శిరమునముత్యాలు సరులునుగొలుసులు
యురమునమణులను మెరయుహారములు
కరములగాజులు గలభూషణములు॥ శృంగా॥

అట్టివేళానాపురుషులెల్లా ఆనందముగ
పటూబట్టలను మేనెల్ల గట్టియు పాగలను
చట్టముగాతల జుట్టియురమునను
అట్టైబంగరపు ఆభరణంబులు
మట్టసమగు బహు మణులహారములు
దట్టముమీరగ ధరియించియునతి॥ శృంగా॥

సరియైనసలవపందిళ్లను నప్పట్టణమునను
బరువడిగనుజోడించియును అంతటబాగా
పరిపరివిధముల బరగువాద్యములు
ధరనుమద్దులేటు పురమునవెలసిన
కరివరదునిదయ కలిగియుండుఅల
సురులపురమువలె సొంపుచెలగంగ॥ శృంగా॥

వ॥ అంతనా భీష్మకుండు విహితప్రకారంబులం బితృదేవతలనర్చించి బ్రాహ్మణులకుభోజనంబులు బెట్టించి మంగళాశీర్వచనంబులుం జదివించి రుక్మిణీదేవి నభిషిక్తంజేసి * వస్త్రయుగళ భూషితంగావించి రత్నభూషణంబులిడి ఋగ్యజుస్సామ మంత్రంబుల మంగళాచారంబులొనరించి భూసురులు రక్షాకరణంబులాచరించిరి * పురోహితుండు గ్రహశాంతికొరకునిగమ నిగదిత న్యాయంబున హోమంబుగావించెమరియు నారాజదంపతుల మేలుకొరకు తిలధేను కలధౌత కనకచేలాదిదానంబులు ధరణీదేవతలకొసంగె నయ్యవసరంబున॥ *

—:o:—

శిశుపాలుండేతెంచుట.

కీర్తనము—సురటిరాగము - ఆదితాళము.

పల్లవి.

చేదిదేశనృపాలకుండగు　　శిశుపాలుడువెడలెన్॥

అనుపల్లవి.

ఖ్యాతిగభటులును　　కైవారింపగ
మోదముగసురథ　　మునవెక్కియువడి॥ చేది॥

చరణములు.

బంధువర్గప్రియు　　పరిజనంబులా
నందులగుచుబహు　　తొందరగదలగ॥ చేది॥ ౧॥
ఘటికుడగుచుబహు　　గజతురగములతో
గటుసంరంభము　　గదలుకొనంగ॥ చేది॥ ౨॥
ధరమద్రులేట్టుర　　హరిసతియనిమది
నెరుగకానెలత　　నేలగనెన్నుచు॥ చేది॥ ౩॥

వ॥ ఇవ్విధంబున శిశుపాలుండవ్విటికిం జనుదెంచె నయ్యవసరంబున॥ *

తో॥హా॥బంధువులందరుఁగూడికృష్ణబల - భద్రులువచ్చినవార్త విని।
యందమునుయదలించిచైద్యున - కవ్వనితనుమనమలరకను॥మం॥ ౩౪
గూర్చెదమనుచునుయుబ్బొంగుచుగజ - ఘోటకంబులనునప్పుడుగ।
చేర్చుకొనియుజరాసంధుండును - సేనలుగొలుచుచునుండగ ॥ ౩౫
దంతవక్త్రుడునుసాళ్వవిదూరక - ధరణివల్లభులుమిగిలి।
పంతములాడుచురధములెక్కి-కాల్- బలములతోడనుగదలి॥మం॥ ౩౬
వచ్చిరిశిశుపాలుకుసహాయులై - వసరుమీరనావేళను।
మెచ్చగభీష్మకుడెదురేగియుతగు - మేలిమిసల్పియునిల్పెను॥మం॥ ౩౭

—:o:—

వ॥ అయ్యవసరంబున మత్ బంధువులందరుంగూడి బలరామకృష్ణులువచ్చిన న్వారలందరిమి రుక్మిణీదేవిని శిశుపాలునకిచ్చి వివాహంబుజేసి సంతోషించెదమని యాలోచించి మనంబుననుప్పొంగుచు ననేకరధగజ ఘోటకంబులతోడను ననేకసేనలంగూడి జరాసంధదంతవక్త్రసాళ్వ విదూరక పౌండ్రకాదులాదిగాఁగలనానా దేశంబుల రాజులనేకులేతెంచి యున్నవారలందు * శిశుపాలునెదుర్కొని పూజలుసలిపి భీష్మకుండొకరని వేశంబున నతని విడియించె నంతందద్వృత్తాంతంబంతయునివిని॥ *

-:o:-

శ్రీకృష్ణునకు సహాయుండగుచు యాదవసేనలంగూడి
బలరాముండే తెంచుట.

—:o:—

చ॥ హరియొకడేగినాడు మగధాములుచైద్యహితానుసారులై। నరపతులెందరేని జనినారుకుమారికదెచ్చుచోట । సంగరమగుదోడుగావలయుకంసవిరోధికినంచువేగ । దానరిగె హలాయుధుండు గమలాత్మునిజాడననేకసేనతోను॥ ... ... *

వ॥ హరిగాయుండబడిన శ్రీకృష్ణుండొకకడే చనుదెంచియున్నవాడూ అచ్చట మగధదేశపతియగు జరాసంధాది మొదలగు రాజులనేకులుగాశిశుపాలునకు విహితులై వచ్చియుందురు యా భీష్మకరాజసుతం గొనివచ్చుసమయంబునందనేక సమరంబుజరుగబోవు కాబోలు నకటం గంసవిరోధియా శ్రీకృష్ణునకుం దోడుగావలయునని మనంబునందలంచి బలరాముండనేక సేనలంగూడి యాహరియేతెంచిన తెరువుంబట్టి సమరసన్నాహంబునం జనుదెంచె॥ ❋

క॥ ఆలోపలనేకతమున। నాలోలవిశాలనయన యగురుక్మిణిద। న్నాలోకలోచనుదుహరి। యాలోకముచేసికదియడనిశంకితయై॥ ... ❋

వ॥ అంతకులోనకటా రుక్మిణీదేవి హరిందలంచి తనమనంబున విలపింపందొడంగె॥ ❋

—:೦:—

శ్రీ రుక్మిణీదేవితన మనంబున శ్రీకృష్ణునిదలంచి విలపించుట.

తోహరా॥ లగ్నముమించెవివాహముగదిసియు-భగ్నంబగునేమంచుకా।
విఘ్నంబయ్యెడిమానసంబువినో-విష్ణువురాడేయిందుకా॥మం॥ ౩౮
యీవృత్తాంతంబావనజాక్షుకు - యెరిగించెనోవిప్రుండుకా।
వివరించకనేంతైనదాగెనో - విష్ణుచేరదడసిపుడుకా॥ మం॥ ౩౯
నాయత్నంబునునయమగునోనటు- నయమగుటకువిధిలేదో।
కాయమునిలుపగజాలనునాపై- కాత్యాయనికృపలేదో॥మం॥ ౪౦
ఘనుడగువిప్రుండరిగెనొయరుగడొ - కమలలోచనునికడకుకా।
చనుచుండెడిమార్గముతప్పియా - వనమునముందునొపోకకా॥౪౧
వినికృష్ణుండిదితప్పనిగదలచెనొ - విచ్చేసెనొయీశ్వరుడుకా।
ననుకూలింపదలంచునొదలపడొ - నాభాగ్యంబెటోయిపుడుకా॥౪౨

—:೦:—

వ॥ వివాహలగ్నంబు సమీపించెంగాన అతిక్రమించి నిర్విఘ్నంబగునేమో యిట్లతిక్రమించుటెఱింగి యాకృష్ణుండు రాఁడాయనో లేక యీవృత్తాంతముల భూసురుండెఱింగింపక మధ్యకట త్రోవతప్పి యాదేవుకడకుంబోకనిలచియున్నవాఁడో ✻ మఱియు విప్రుండేతెంచి హరినింభాషింపం వెఱచియున్నవాఁడో అట్లుగాక భాషింపంగని. శ్రీకృష్ణుండు సమ్మతించెనో వెండియు సంమతించండాయెనో విధివశంబెటులున్నదో తెలియరాదాయె ✻ మరియా విప్రుండింతకు రాఁడాయనేమోయని యివ్విధంబున తానుబంపించిన బ్రాహ్మణోత్తముని రాకకెదురుచూచుచు నాదుకోర్కెఁ లీడేరునా యేమో నామీదంగౌరీదేవికింగృపలేదేమోయని చింతింపుచుండె మరియునూ ॥✻

ఉ॥ చెప్పదుతల్లికిందలఁపుచిక్కుఁ-దిశల్‌దరహాసచంద్రికల్। గప్పదువక్త్రతామరసగంధసమాగతభృంగసంఘముల్।ద్రొప్పదునిద్రగైకొనదు రోజపరస్పరసక్తహారముల్।విప్పదుకృష్ణమార్గగతవీక్షణపంక్తులద్రిప్పదెప్పుడున్॥

వ॥ అనియివ్విధంబున శుకయోగీంద్రుండు పరీక్షిన్మహారాజునకుంజెప్పి మఱియునిట్లనియె॥ ✻

కీర్తనము— ధన్యాసిరాగము - ఆదితాళము.

పల్లవి.

వెలదిచింతనల విన్నవించెదను వెటఁ-తోఁడవినుమధిపా॥

అనుపల్లవి.

చిలుకకో వెలల చెలిమినిసలుపదు

కలికివీణచే గానముసేయదు॥ వెలది॥

చరణములు.

తుడువదుకన్నుల-వెడలుచున్నుండెడు-తోయకణంబులను

ముడువదుకురులను మచ్చటలాడదు
కుడువదుయన్నము గ్రోలదునీరును॥ చెలి॥౧॥

జలములనాడదు- పూలవనమునను- సఖియానందముగాఁ
చెలియలతోడను చేరియుగదా
పొలతిపూలతల పోషణజేయదు॥ చెలది॥౨॥

ధరమద్దులేట్పురి- దాసవరదునా- తరుణిమదినిజేర్చి
కరమరుదుగతిల కమునుదుటనిడదు
విరులశయ్యపై వేటకవసింపదు॥ చెల॥౩॥

—:౦:—

వ॥ మరియును॥

మ॥ మలగుఁ మెల్లనిగాలికిఁ బటునటన్మత్తద్విరేఫాళికి। న్దలగుఁగో యిలమోఁతకై యలగునుద్యత్కీరసంభాషలఁ। నలుగుఁ వెన్నెలవేడిమిఁ మెలగుమాకందాంకురచ్ఛాయకుఁ। దొలగుఁగొమ్మమనోభవానలశిఖాదో ద్ధూయయానాంగియై॥ ... ... ❀

వ॥ ఇట్లు శ్రీరుక్మిణీదేవి జగద్రక్షకుండగు శ్రీకృష్ణునిందలంచుచు విరహా గ్నిందగులువడి మిక్కిలి విన్నబోవుచు తనదుచెలికత్తియతోనిట్లనియె॥

—:౦:—

కీర్తనము-యమన్ రాగము - ఆదితాళము.

పల్లవి.

రాడాయెను గదవె చెలియా - యిటు - రాడాయెనుగదవె॥

అనుపల్లవి.

చేడెవినుమియా శ్రీహరిచెలువము
యీడగునాసరి యింతులకుదలప

ప్రీతిమిగనురతి
క్రీడలను మెలగి
గూడిననామది
కోర్కెలీడేరును॥ రాడా॥

చరణములు.

అల్లకృష్ణసరి
మైనవరునిధర
యెల్లెడలమిగుల
వెదకినలేడట
పల్లవాధరినా
భావముననుబహు
తల్లడిల్లగదె
తరుణీయిదివరకు॥ రాడా॥౧॥

భూసురుడరిగిన
పొలకవసెరుగము
భాసురాంగుడెటు
భాషించెనుమరి
యీసమయమునకు
యేలనరుగడుకై
లాసగిరినిలయు
లలనదయలేదో॥ రాడాయి॥౨॥

కరివరదుండట
కనకాంబరుడట
సరసిజభవముఖ
సన్నుతాంగుడట
ధరమద్దులేట్పురీ
హరియతడేనట
యరుచెంచినసరి
యగునువ్రతమునిట॥ రాడాయి॥౩॥

వ॥ ఇట్లువారిరాకకెదురుచూచుచు సకలప్రయోజనంబులయందునువిరక్తయై మనోజానలంబునంబొగిలెడి మగువకు శుభంబుజెప్పుచందంబునవామాక్షులోచన భుజంబులదరె ✲ నంత శ్రీకృష్ణుని నియోగంబునబ్రాహ్మణుండుచనుదెంచిన నతనిముఖలక్షణంబుపలక్షించి యాకలకంఠి మహోత్కంఠతోడ నకుంఠితయై మొగంబునం జిరునగవునిగుడ నెదురంజని నిలువంబడిన బ్రాహ్మణుండిట్లనియె॥ ✲

భూసురుండు శ్రీకృష్ణునివద్దికింబోయివచ్చిన వృత్తాంతంబుల రుక్మిణీదేవికి జెల్పుట.

కీర్తనము— కల్యాణిరాగము - ఆదితాళము.

పల్లవి.

మెచ్చెను శ్రీకృష్ణుడు - మేయధనావ - వచ్చెనుగోపాలుడు॥

అనుపల్లవి.

సచ్చరితంబగు సకలసొమ్ములను
హెచ్చైనచేలముల యిచ్చితోడనిచ్చె
(ధ్రుత) హెచ్చుగను ప్రహ్లాదభక్తుని హేమకశిపుడు నొచ్చజేయగ
వచ్చెదనుజేంద్రునివధించియు వనరనర్భకుగాచెనరహరి॥మె

మానినిరో వినుము - నాతోనుమీ - రినుపించినక్రిమమూ
యేనువేటగాదెల్ప వెన్నుడుయూహించి
కానగోఅల్లదొ చనుదెందుచున్నాడు
మానవతివినుమునుకరిందృడు మకరిచేబహుతగులఁబడితను
ధ్యానమును జేయగమకరితల ద్రుంచిసెలినశ్రీరమాపతి॥మె॥

సారసాక్షిరో నేడూ - నీమదిగల - సందేహములవీడూ
క్రూరముతో రాజ వీరులెదురొగానిన
వారలవధియించి వనితనేలుదునని
సూరుడగునుత్తానపాదుని సూనుడగు ధృవునకువరంబుల
కోరియొసగియుఘనతజేసిన కోటిసూర్యసమానతేజుడు॥

సామాన్యముకాదు - నీభాగ్యమే - భామామణికిలేదు
భూమినిమద్దులేట పురిభక్తవరదుడౌ
కామజనకుపతిగ కమలభవుడుగూర్చె

వామనుండయి - మూఁడుయడుగుల-వసుధనిమ్మనిబలినినడిగియు
తామసమునాయకరసా తలమునఁద్రొక్కినపరమపురుషుఁడు॥ మె॥౪

వ॥ ఇవ్విధంబున విష్ణుకల్యాణంబు జేసుకొనుటకై శ్రీకృష్ణుండుత్సహించి నాకనేక వస్త్రభూషణంబులం బహుమానంబులొసంగెననుచు అమితోత్సాహుండై పలుకుచున్న ధరణీసురోత్తమునకు రుక్మిణీదేవియిట్లనియె॥

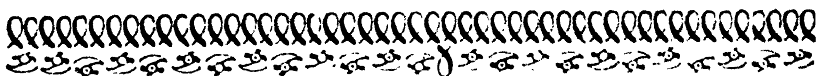
తోహరా॥ జలజాక్షునితోడి తెచ్చితివి-సందేశములను జెప్పి।
నిలువంబెట్టితివినీకృపబ్రతికితి - నీధరలోనేయొప్పి॥మం॥ ౪౩॥
నినుబోలెడిపుణ్యాత్ముఁడులేండై - నను నేఁజూడగలేదూ।
ఘనమగుయుపకారమునకుబ్రత్యుప-కృతియేమని నేజేతూ॥మం॥ ౪౪
విప్రవర్యమీపదపద్మములను - వేడ్కతోడభజియింతుఁ।
గొప్పజేసిమీయాశీర్వదముల - కోరియొసగదలంతుఁ॥మం॥ ౪౫॥

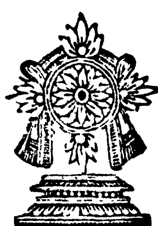
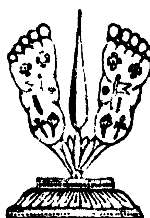
వ॥ అనియిట్లు రుక్మిణీదేవి తనకు విప్రుండొనర్చిన మేలునకు మనంబు నను బ్బుచు యాభూసురుననేక విధంబుల వినుతించి నమస్కరించినంగని యమ్మగువ గౌరవంబునకు సంతసిల్లి భూసురుండనేక విధంబుల నాశీర్వదించి తన నిజస్థానంబునకుం జనియె* నంత రామకృష్ణులు తనకూతువివాహంబునకు వచ్చుటవిని తూర్యఘోషంబులతో నెదుర్కొని విధ్యుక్తప్రకారంబులం బూజించి మధుపర్కంబులిచ్చి * వివిధాంబరాభరణంబులు మొదలయిన కానుకలొసంగి భీష్మకుండు బంధుజనసేనాసమేతులైనవారలర సందూర్ణంబున సకలసంపత్పరిపూర్ణంబులయిన నివేశంబులుగల్పించి విడియించె నిట్లుకూడిన రాజులకెల్లను వయోవీర్యబలవిత్తంబులెట్లెట్లు కోరినపదార్థంబులెల్ల నిప్పించి పూజించెనంత * విదర్భపురంబు ప్రజలు హరిరాకవిని వచ్చిచూచి నేత్రాంజలులందదీయకమలమధుపానంబు సేయుచు వర్ణించిరెట్లనినా॥ *

శ్రీ రుక్మిణీకల్యాణచరిత్రము - ప్రథమభాగము.

సమాప్తము.

శ్రీ ర స్తు.

శ్రీ రు క్మి ణీ క ల్యా ణ సం కీ ర్త న లు.

ద్వితీయభాగ ప్రారంభము.

విదర్భపురాంగనలెల్లంగుమిగూడి శ్రీకృష్ణునివర్ణించుట.

కీర్తనము—కమాసురాగము - ఆదితాళము.

ప ల్ల వి.

నీలమేఘశ్యాముండగునే నీర...లా రా | నీలమే||

అ ను ప ల్ల వి.

బాలాగోపాలుడగున-

(దు్రిత) శీలుడు శ్రీకరుడునుకరుణాలవాలుఁడగు శ్రీ...

చ ర ణ ము లు.

నీనిమోముజూడజూడగా వేటకాగుచున్నది

చానలారకనుగొనరెబాగా

భానుకోటిసమతేజుడు వేణుగానలోలుఁడగును

శ్రీనివాసుడగుచు వెలయు శేషాద్రిబ్రహేంద్రాదుల
చెలువమరుచున్నాడదో నీలమేఘ॥౧

తడయకను నెన్నెన్నోవిధములనౌ మనతరుణి రుక్మిణీ
కడుతపములొనర్చి గాంచెనా
పుడమిని యితనికి సరియగు పురుషుని మనమెందైనను
బొడగానగ లేదుగదరే పడతికి వరుడాయనుమన
భాగ్యవశంబగు తలపగ॥ నీలమేఘ॥౨

సరసీరుహ పత్రనేత్రుడే శంకరవినుతుడు
కరిసేలినకనకాంబరుడే
ధరమద్గురు లేట్పూరి వెలసిన దాసవరులదయ నేలిన వరమొందగు నీతనిమది
నిరతము భజియించిన మన దురితములను దొలగించును॥ నీల

—:o:—

మ॥ తగునీచక్రికి విదర్భరాజసుతకుం తథ్యంబువై దర్భియుం। దగునీచక్రికి నింతమంచిదగునే దాంపత్యమీయిద్దరిం। దగులం గట్టిన బ్రహ్మసేర్పరిగదా దర్పాహంతారాతినై। మగడౌగావుత చక్రియీరమణికిన్ మాపుణ్యమూలంబునన్॥ ❋

వ॥ అనియివ్విధంబున పురాంగనలెల్లం గుమిగూడిన ద్దేవునివర్ణించిరాసమయంబున॥

శ్రీరుక్మిణీదేవి శివురాణికిం బూజలుసలుప నేతెంచుట.

క॥ కులముగలబాలుపద్ధతి విలసితమగు గౌరిపూజ వేడ్కగ జేయన్। బలురథగజతురగములును గలసేనలు గొలువ వెడలె కాంతరుక్మిణి॥

వ॥ ఇట్లు తమకులాచారధర్మంబున వివాహలగ్నంబునకు ప్రథమపక్షంబున శివురాణిం గొలుచుట కర్తవ్యంబని గావున ❋ ననేకరథగజతురంగములం గూడి సకలదేశాధీశులుం జనుచుండ ఛత్రచామరాలవట్టంబులం బట్టి యనేకసేనలుం గొలుచుచుండ ❋ మహాశోభాయమానంబున రుక్మిణీదే

వినిందోదుకొని యానగరంబునకున్వెలువడి వెలసియుండు గౌరీమందిరంబున కేతెంచి రిట్లనినా॥

కీర్తనము - హిందుస్తానికాపి రాగము - ఆదితాళము.

పల్లవి.

పూజసలుపవెడలెన్ - రుక్మిణి - పూజసలుపవెడలెన్॥

అనుపల్లవి.

పూజసలుపుటకు పొలుపుమీరగను
రాజసంబుతో రమణులగూడియు పూజ॥

చరణములు.

వెలలేనినగలను - దాల్చియు - వలువబలుహాయులనుగట్టియు
జలతరుచెంగులు జారసరిగెమె
గ్గలనఖిగో టులరవికెదొడగి॥ పూజ॥౧॥

సన్నద్ధులగుచును - భటులును - శస్త్రధరులగుచును గొలువగ
పన్నుగనప్సర కన్నెలునాడగ
మిన్నుపికకూటిలు మేళరవములతో॥ పూజ॥౨॥

అతిపరాక్రములగుచు - సకలభూ-పతులువినుతిగనుచుపొంగుచు
పణితులగుచుతమ బలములతోడను
చతురతవెంబడి చనుదేరగవడి॥ పూజ॥౩॥

భూసురాంగనలును - నయ్యెడ-పుష్పగంధములను ధరించియు
భాసురంబుగను పాటలుపాడగ
నాశుభకన్యల నందములాడుచు॥ పూజ॥౪॥

నగుచుతనదుజన ని- గదలగ - మగువలుపచరములు సలుపగ
అగణితమద్దులే డనుపురివెలసిన
ఖగపతిగమనుడు కాంతుడగుననుచు॥ పూజ॥౫॥

వ॥ మరియు సూతమాగధ వందిగాయక పాఠక జనులంతంత నభినందించుచు జనుదేర మందగమనంబున ముకుందచరణార విందంబులు డెందంబునందలంచుచు నిందుధరసుందరీ మందిరంబు జేరిసలిలధౌతచరణకరారవిందయై వార్చిశుచియై గౌరీసమీపంబునకుంజనియెనంత ముత్తయిదువలగు భూసురోత్తములభార్యలు భవసహితయైన భవానికిమజ్జనంబుగావించిగంధాక్షతంబులిడి వస్త్రమాల్యాది భూషణంబులనలంకరించి ధూపదీపంబులొసంగి నానావిధోపహారంబులుసమర్పించి కానుకలిచ్చి దీపమాలికలనివాళించి రుక్మిణీదేవి మ్రొక్కించిరప్పుడు॥ *

—:o:—

శ్రీరుక్మిణీదేవి గౌరీదేవిని ప్రార్థించుట,

—:o:—

ఉ॥ నమ్మితినామనంబున సనాతనులై నయుమామహేశులన్ । మిమ్ముబురాణదంపతులమేలుభజింతుగదమ్మమేటి। పెద్దమ్మదయాంబురాశివిగదమ్మహరింబతిసేయుమమ్మ। నిన్నమ్మినవారికెన్నటికినాశములేదుగదమ్మయీశ్వరీ॥

—:o:—

కీర్తనము-కాపిరాగము - ఆదితాళము.

పల్లవి.

నమ్మితిపూబోణీ నన్నాదరించుజగన్నాథునిరాణీ॥నమ్మి

అనుపల్లవి.

నమ్మితివేడ్కగ నళినదళాక్షిరో
సమ్మతిమీరగ సకలసిరులొసగు॥ నమ్మి॥

చరణములు.

హిమాచలతనయ యుమామహేశ్వరి
కుమారజననినీ సమానమెవరిల॥ నమ్మితి॥౧॥

శరణుశరణని మొరలిడితినను
కరుణజూడుమిక పరమపావని|| నమ్మి||౨
ధరనమ్మద్దులే ట్పురనివాసవర
హారినిగోరితిని పరిణయముజేయు|| నమ్మితి|| ౩

మంగళహారతి బిలహరిరాగం- ఆదితాళం.

పల్లవి.

మంగళమని మంగళమని మంగళమనరె
మంగళమని పాడరే శుభాంగనలారా

అనుపల్లవి.

రంగుపళ్లెరములగొని రమణలెల్లగుమిగూడియు
పొంగుచుజగదీశ్వరియా పువ్వుబోణిగౌరికిజయ|| మం

చరణములు.

మహిషాసురమదనికిని సహజానిమలగాత్రికి
అహిపతిభూషణుసతికిని ఆర్యాదాక్షాయణికినిజయ||మం||౧||
హిమవంతునిప్రియసుతకును శమదమగుణధారిణికిని
కమలాశ్రితచండికకును కాళికినిమృడానికిజయ|| మం||౨||
ధరనువెలయుమద్దులేట్పురి దాసవరులదయనేలిన
సరసీరుహదళనేత్రికి. శర్వాణిభవానికిజయ|| మం|| ౩

—:o:—

వ|| అనిగౌరీదేవికిమ్రొక్కి పతులతోడంగూడిన బ్రాహ్మణభార్యలకులవణాపూపంబులును తాంబూలకంఠసూత్రంబులును ఫలంబులునిక్షుఖండంబులును నిచ్చి రుక్మిణీదేవి వారలంబూజించిన# *

—:o:—

గీ॥ వారలుత్సహించిపలవొప్పదీవించి । శేసలిడిరియువతిశిరమునందుం
సేసలెల్ల దాల్చి శివవల్లభకుమ్రొక్కి । మానవియతిమానిమగువ వెడలె॥

వ॥ యొట్లనిన॥ *

—:o:—

కీర్తనం—కమాసు రాగం - ఆదితాళం.

పల్లవి.

వెడలీవచ్చెను రుక్మిణీ శ్రీగౌరిమందిరము॥ వెడలీవ॥

అనుపల్లవి.

కడువడినందెలు ఘల్లుఘల్లుమన
పడతివేగమున భాసురమొప్పగ॥ వెడలీ॥

చరణములు.

సంతసమొప్పగ - ఆసఖియొప్పెమద - దంతియోయనగా
కంతునిబాణమొ కారుమెరుపొ చే
మంతిపూవుల బంతియొయింతియొయన॥ వెడ॥౧

వెన్నెలాసోగయో-కలహంసయొ-వన్నెబంగరుబొమ్మయొ
చెన్నుగమరునిరా చిలుకసాంబ్రాణియొ
కన్నువయోసుర కన్నెయోయనగ॥ వెడలీ॥౨

యీశానునిసతియో- యింద్రాణియో-రతియోభాసురసరస్వతియో
వాశిగనిధర శేషాదాసుని
దోషమడంచిన కేశవుసతియన॥ వెడలీ॥౩

తోహరా॥యివ్విధముగ శ్రీగౌరిమందిరము-వెడలెనురుక్మిణియపుడు ।
నవ్వనజాక్షియమెరసె మేఘమున-నగపడు మెరువుయనంగడు॥ ౪౬
కదలివచ్చుకమలాక్షినిజాడగ - కాముబాణమన మొందీ।
యవరుసటులనారాజులువ్రాలిరి - యాధరపైభ్రమజెంది॥ మం॥౪౭

వ॥ ఇట్లు మేఘమధ్యంబున వెలువడి విలసించు క్రొక్కారు మెరుంగు తెరంగునను మరియు ననేకవిధ ప్రభాభాస మానయై యిందుధర సుందరీ మందిరంబు వెడలి వీరమోహినియై చనుదెంచుచున్న సమయంబున నయ్యింతి దరహాసలజ్జావలోకనంబులం జిత్తంబులేమరి ధైర్యంబులుదిగనాడి గాంభీర్యంబులువిడిచి గౌరవంబులుమరచి చేష్టలుమాని యెరుకలుడిగి యాయుధంబులుదిగవైచి గజతురగరథారోహణంబులు సేయనేరక రాజులెల్ల నేలకు వ్రాలిరా మేణీలోచన తనవామకరనఖంబుల నలకంబులుదలంగంద్రోయుచు నుత్తరీయంబుజక్కనొత్తుచు గడకంటిచూపులం గ్రమంబున నారాజలోకంబు నాలోకించుచు॥

*

.:०:.

కీర్తనము — ముఖారిరాగము - రూపకతాళము.

పల్లవి.

కనిమెనురుక్మిణి - తన - కన్నులారా - శ్రీకృష్ణుని॥ కనిమె॥

అనుపల్లవి.

మనమునలజ్జయు మరిభయోత్సాహము
పెనగొనుచుండగ ప్రేమచెలంగను॥ కనిమె॥

చరణములు.

శంఖుచక్రధరుని చారుతరవక్షుని
పంకజనేత్రుని పరమదయాళుని॥ కనిమె॥ ౧॥

అంబుజనాభుని యమృతరసభాషు - పీ
తాంబరధారుని దానవకులరిపు॥ కనిమె॥ ౨॥

నీలమేఘశ్యాము శ్రీలలనాలోలు - గో
పాలుకరుణాల వాలుగుణశీలు॥ కనిమె॥ ౩॥

శ్రీరమణీమణిమై చెన్నొందుమద్దులే
దూరునవెలసిన మేరువధీరుని॥ కనియె॥ ౪॥

-:o:-

శా॥ కనియెన్ రుక్మిణిచంద్రమండలముఖుం గంఠీర వేంద్రావలగ్నున్ । న వాంభోజదళాక్షు జారుతరవక్షున్ మేఘసంకాశదేహు నగా। రాతిగజేంద్ర హస్తనిభబాహుంజక్రి పీతాంబరున్ ఘనభూషా । న్వితుగంబుకంఠు విజయో త్కంఠున్ జగన్మోహనున్॥ ... ... *

వ॥ ఇవ్విధంబున రుక్మిణీదేవి శ్రీకృష్ణమూర్తిం గాంచి తదీయరూపవయోలావణ్య వైభవగాంభీర్యచాతుర్య తేజోవిశేషంబులకు సంతసించి మనోభవశరాక్రాంతయై రథారోహణంబు గోరుచున్న వరారోహం గనుంగొని యయ్యవసరంబున॥ *

శ్రీకృష్ణుండేతెంచి శత్రురాజులుజూచుచుండ
రుక్మిణీదేవినిం గొనిపోవుట.

కీర్తనం— బిలహరిరాగం - ఆదితాళం.

పల్లవి.

యరుగుదెంచెనుకృష్ణుడు వేడ్కమీర॥ యరుగు॥

అనుపల్లవి.

యరుగుదెంచెనుకృష్ణుడు యదుకులాంబుధిసోముడు
సరసిజాక్షుడుశంభువినుతుడు సకలగుణసంపన్నుడగుహరి॥ యరు॥

చరణములు.

మదినిసంతసమొప్పగ - భీష్మకరాజ సుతయారుక్మిణిజూడగ

సదయుడగుచుగజవరదుడా సన్నుతాంగినికనులజూచుదు
హృదయమునదలపోసెనివ్విధి యువిదనిలనేనెరుగననుచును॥ యు॥

వదనచిహ్నములెన్నగ-విభ్రుపల్లుల- విధముసొబగగునుగాగా
సతముపదహార్వేలగోపిక సఖులమెలగితిగానినందొక
ముదితకైననునీవిలాసము. వెదకిననులేదామెననుచును॥ యు॥౨

ధరనుముద్దులేట్పురిని - దాసులను నే-దయనేలినశ్రీహరిని
సరగుననునీసభలనమమను చనినెలతగానసమానముగునిది
నిరతముగనీసుదతినేలిన నేర్పువడయుదుభూవిననుచువడి॥ యు

—:o:—

తోహరా॥అంతటశ్రీకృష్ణుండువచ్చుటయు-అతివమిగులజూచియును.
సంతసమందియుశిరమునువంచెను-సఖియుశిగ్గుతోగుసతను॥మం॥ ౪౮
అందరురాజులుజూచుచునుండగ - యతివనుగొనిముదమునను।
పొందికగనుతనరధముననిడుకొని - పోవుచుండెనంతటను॥ మం॥౪౯
వెంబడిగాబలరాముడునడిచెను - యెదువులనంవరిచేరి।
సంభ్రమముగనుచనుచుండిరినవలను - సరగునరాజులుమీరి॥ మం॥౫౦

—:o:—

వ॥. ఇవ్విధంబున యారుక్మిణీదేవి సౌందర్యాతిశయంబులంగని మనోత్సాహుండగుచు పరిపంధిరాజలోకంబులు చూచుచుండ మందగమనంబున గంధసింధురంబులీలంజనుదెంచి పేరవంబులనడిమిభాగంబు గొనిచను కంఠీరవంబునైవడి * నిఖిలభూపాలగణంబుల గణింపక తృణీకరించి రాజకన్యకందెచ్చి హరి తనరధంబుమీదనిడుకొని ఘూనఘోంతరాళంబులునిండశంఖంబు బూరింపుచు బలభద్రుండును తోడునడువయాదవవాహినీపరివృతుండై ద్వారకానగరమార్గంబు బట్టిచనియె నంత * జరాసంధవశులైనరాజులందరు హరిపరాక్రమంబువిని సహింపనోపక॥ *

జరాసంధాదిరాజులెల్లగుములై శ్రీకృష్ణునిపైసమరంబునకే తెంచుట.

మ॥ ఘనసింహంబులకీర్తినీదమృగముల్ గైకొన్నచందంబునన్ । మన కీర్తుల్ గొనిబాలదోట్టానుదు నున్మాదంబుతో గోపకుల్ । చనుచున్నారదె శౌర్యమున్నటికిమీ శస్త్రాస్త్రముల్ గాల్పనే । తనుమధ్యన్విడిపింపమేసినగరే ధాత్రీజనుల్ గ్రంతలన్॥ ... ... *

—:o:—

వ॥ ఘనమృగంబులై యొప్పంబడు సింహంబుల పరాక్రమంబులన్ హరిణమృగావళులాదిగాగలస్వల్పజంతువులల్పంబుగావించిన తెరంగునంమన పరాక్రమంబులన్ గణింపక శ్రీకృష్ణుండు యాదవసేనలంగూడి రుక్మిణింగానిపోవుచున్నవాడల్లవాఁడె నికన్నీశస్త్రాస్త్రంబులన్ దహింపనే యట్లుగాకుండ నయ్యాదవులంజయించి యమ్మగువన్విడిపింపలేనట్లులైన నిప్పుడమింగలజనులెల్లం పకపకన్ నగియుంగేళిజేయకుందురే యనియొండొరులన్బురిగొల్పుకొని రోషంబులువ్యాదయుంబులన్బ్రవగుదుండ నయ్యవసరంబున॥ *

కీర్తనము—ఆరభిరాగము - ఆదితాళము.

పల్లవి.

రాజవీరులరుగుదెంచిరి-జరాసంధాది- రాజవీరులరుగుదెంచిరి॥

అనుపల్లవి.

రాజవీరులరిగిరవుడు రణసమేతులగుచును-బహు
(ద్రుత) తేజముమీరగ చెలగుచు తీక్ష్ణమగుశరములగొని॥ రాజ॥

చరణములు.

యదువంశోత్తముఁడగుశ్రీ పతిభీష్మకసుతగొనుటకు

మదికూ్రరము చెలంగగ బహు
మదగజతురగములను మరి   రథసేనలగుమిగూడియు॥ రాజ।౧
అదొచూడుడి సంతసమున   మదిరాక్షినిగ్రైకొనిచను
యనుచుం గవునణచియు నా
ముదితను చైద్యునకొసగియు   మోదముగాంచెదమనుచును॥ రా॥౨
వాసిగధరమద్దులేటి   పురీశుడగుచు వెలసియు తన
దాసుడైన శేషయ్యకు
దోషముబాపినహరియని   లేశముదలచక దూరుచు॥ రాజ॥౩

తోహరా॥ యివ్విధముగ జరాసంధాదులు - యుద్ధమునకు వెడలిరి చూడా।
నిర్వీరుల సైన్యంబులుగదలెను - నలుదిక్కులు చెదురాడా॥మం॥ ౫౧
వనరుగనప్పుడు వారిజాక్షునీ - వ్రచ్చెదమనుచును వేగా।
అనలము పైకొనివచ్చు మిడుతవలె ఆగ్రహంబుతో స్వడిగా॥మం॥౫౨
మనమున సంతోషంబుప్పొంగుచు - మన్మథుతండ్రికి నెదిరి।
కనుబొమలును ముడిబడుచునుండగను - కడురోషముతో ననిరి॥ మం॥౫౩
నిలునిలు రాసికింత పౌరుషము - నెలతనుగొనిపోవగనుక్
పాలువుగపోరిజయింతువు రా రా-ఘువిబలవంతుడవై నక్॥మం॥ ౫౪
లేని మెడలయిపుడకిత్వరగనుయా - లేమనొసగి శరణనుము।
మానితముగ మర్యాదవహించియు - మన్నించెదమిదినిజము॥మం॥౫౫

వ॥ యివ్విధంబున జరాసంధాదుల నేకవిధంబుల పౌరుషంబులాడుచుతే నుత్రాణంబులువహించి ధనురాది సాధనంబులుధరియించి తమ తమ చతురంగబలంబులంగూడి యదువీరుల వెంటనంటం దాకి నిలునిలుండని ధిక్కరించి పలికి యుక్కుమిగిలి మహీధరంబులమీద సలిలధారలు గురియు ధారా

ధరంబుల చందంబున బాణవర్షంబులు గురిసినయాదవసేనలంగల దండ
నాథులు కోదండంబులెక్కిడి గుణంబులు మ్రోయించి నిలువంబడిరప్పుడు॥

—:౦:—

క॥ అరిబలభటనాయకముల హరిబలములు గప్పబడిన నడరెడుభీకరన్।
హరిమధ్యసిగ్గుతోడను హరివదనముఁజూచె చకితహరిణేక్షణియై॥

వ॥ ఇట్లిరుబలంబులేకంబులయి గదిసినంగని భయభ్రాంతురాలగుచు రుక్మిణీదేవి సిగ్గుతోడంగూడి సాక్షాత్ భగవంతుండగు శ్రీకృష్ణునివదనంబునుం గనినంజూచి హరియిట్లనియె॥ *

—:౦:—

కీర్తనము-సురటరాగము- ఆదితాళము.

రగడననుసరించినది.

పల్లవి.

పంకజముఖిచూడూ - యీకలహము - పొంకముతోనేడూ॥

అనుపల్లవి.

యింకువగననీ యుద్విషతులునను
శంకబెట్టకను చనుదెంచెదరదో॥ పంక॥

రగడచరణములు.

అంగచోళకురు - హాటకొంకణ - కళింగచేది - కర్నాటకబర్బర *
కుంతలద్రావిడ - కొంకణమాళవ - సంతసమవ్రపాం- చాలపుళిందయు*
మగధపాండ్యత్రా - ల్మలసౌరాష్ట్రియు - అగణితమగు - అయోధ్యఘువాం
ధ్రయు * వంగయవనమళ యాళఘూర్జరి - టంగకుకాశ్మీర - రాజా
ధిపులును * అతిబలాఢ్యులగు - అసురజనములును - చతురతగలిగిన - సై

న్యముతోడను ॥*॥ రథతురంగములు - రణభేరులుమరి - మదగజంబులతి - మదముననగదలగ * ఆలవట్టములు - అనువగుధ్వజములు - వేలసంఖ్యలను- వెలయుఛత్రములు * చామరములువిం - జామరంబులును - ప్రేమమీరగ ల - బిరుదులతోడను * కొమరుమిగులభట - కోటులుగొలువగ - రమణీయవాద్య - రవములంచెలగగ ॥*॥ పరిఘపట్టిస - ప్రాసఖడ్గము - ద్గరత్రిశూలములు - గదాశక్తితో * మరకవచములు - మరియునుబాకులు - కరవాలమాది - గలనాయుధములు * వారుణాగ్నేయ - వాయువ్యబ్రహ్మ- పురగహైంద్రాస్త్ర - గరుడాస్త్రంబుల * రథములనిడుకొని - రంజిల్లుచుబహు - మదోన్మత్తులై - మరిమరిబలుకుచు * ధరనుమద్దులేడ్ - పుర హరియనినను - యెరుగకవచ్చెదు - వీరులగనుమిదో * ప్రకటితముగనా - బాహుబలమునే - యిక త్రిలోకముల - కెరుక జేసెదను *॥ (పంకజముఖి)

—:·:—

వ॥ అనిరియిట్లు రుక్మిణీ దేవిని హరియూరడించెనని చెప్పి పరీక్షిన్నరేంద్రునకు శుకయోగీంద్రుడిట్లనియె॥ *

—:o:—

తోహరా॥అంతటబలరాముండును మొదలగు - యదువీరులుగూడి।
సంతసముగజరాసంధుని - సమూహముపైనబడి॥ మం॥ ౫౬

పరిపపరివిధములసమరము జేయుచు- పరిమార్చిరితమరిపులా।
సురులునుదివమునజూచుచుండిరా- చోద్యములనుతమకనులా ॥ ౫౭

కరిసంఘంబులనడుమనువెలసెదు-కంఠీరవంబుపగిది।
సరసిజాక్షుడాశత్రురాజులను - చంపసాగెశక్తికొలది॥మం॥ ౫౮

యెన్నవశముగాదాపరాక్రములయేరికైనభూమీశా।
విన్నునుతరుగదుయిరుసమూహముల-కన్నులగనినతమాషా ॥ మం॥

రథగజతురగములను రాక్షసులను రట్టుంచియుమరినకటా।
మందమంతోడన్నృపతుల సేనల- నిర్మూలము జేయగనపుడా॥ మం॥ ౬౦

రక్తమాంసఖండములునిండగను-రాజబలముధరబడగా౯।
రక్తిగభూతపిశాచ బేతములు- రయమునదినుచుండెనుగా౯ ॥ ౬౧

అప్పాణపరంపరలకునిలువక - నాయకులువీరులుచూడ౯।
తబ్బిబులాడుచు పారిరిరాజులు-తమధైర్యములిడనాడ౯॥మం॥ ౬౨

వ॥ మగుడిచలించిపారుచును మాగధముఖ్యులుగూడియొకచోటు।
వగచుచునాలిగోల్పడినవానికిప్రియంగడు వెచ్చనూర్చుచుం।
మొగమునదప్పి దేరదము ముందటబొక్కుచునున్న చైద్యుతో।
బగతురచేతిలో బడక ప్రాణముతోడుతనున్నవాడవే॥ *

——:౦:——

వ॥ ఇట్లనేకవిధంబుల యిరుబలంబులందొకరొకరింగదిసి రణంబుసలుపుచున్నయెడ కొంతతడవునకు నయ్యాదవోత్తములచే విడువంబడు బాణాగ్నికణంబులకుం నిలువనోపక జరాసంధాదిరాజవీరులెల్లం సమరంబును చాలించి తామే తెంచిన తెరువంబట్టి మరలిజనిచని కొంతవొవునకు ఆయాసాచిత్తులయినిలువంబడిరయ్యెడ నొకచోటునంద నేకవిధంబుల వగచుచు తనమగువంగోలుపోయిన చందంబున చింతాక్రాంతుండై సొక్కియున్న శిశుపాలునింగని మగధదేశాధిపతియగు జరాసంధుండిట్లనియె॥ *

——:౦:——

• జరాసంధాదిరాజులు శిశుపాలుని పరితాపంబు నివారించుట.

——:౦:——

గీ॥ బ్రదుకవచ్చునొడల ప్రాణంబులుండిన బ్రదుకుగలిగనేని భార్యగలదు। బ్రతికితీవుభార్యపట్టుదైవమెరుంగవగవవలదుచైద్యవలదువలదు॥

వ॥ ఓశిశుపాలా యీదేహంబున ప్రాణంబులుండిన యెన్నిదినంబులనైనం బ్రదుకవచ్చును అట్లుబ్రతికినపిదప యెచ్చటనైనంగని యొక్కపడతిని వివాహంబుజేసి కొనవచ్చును దైవానుకూలంబేకాని యితరంబేమియులేదు గాన నీవేలవగచెదవని మరియునిట్లనియె॥ *

కీర్తనము—శ్యామారాగము - చాపుతాళము.

ఖండికలు.

వినుమయ్యాశిశుపాల వేగదెల్పెదనునీ
మనమునశోకమేలా-శిశుపాలానీ-మనమునశోకమేలా॥ విను॥

ఘనుడుశ్రీకృష్ణుడు కరుణావిధేయుడు
కనకాంబరధరుడు- శిశుపాలా- కనకాంబరధరుడు॥ విను॥

పన్నగదానవి పాలనుగ్రోలియా
చిన్నివయసునదునిమెను-శిశుపాలా చిన్నివయసునదునిమెను॥ విను॥

మూడవమాసమున ముదముననాడుచు
మూఢుశకటున్నణచెను-శిశుపాలా-మూఢుశకటున్నణచెను॥ విను॥

యేడాదిబాలుడై యెగసితృణావర్తుని
మెడబట్టుకొనిగూల్చెను-శిశుపాలా-మెడబట్టుకొనిగూల్చెను॥ విను॥

ప్రకటితముగరోల బంధించమద్దుల
అకలంకముగనగూల్చెనూ-శిశుపాలా-అకలంకముగనగూల్చెనూ॥ విను॥

పశువులమేపుచు బకుడుమొదలగురా
క్షసులయమపురికనిచెను-శిశుపాలా-రాక్షసులయమపురికనిచెను॥ వి॥

జననినిబొంకించి చనియాకాళింగుని
ఘనమెల్లనుదీసెను-శిశుపాలా - ఘనమెల్లనుదీసెను॥ విను॥

శిలలయిందు)దుగురియ జేయకగనిగిరిని
చెలగి వే)లనునిల్పెను - శిశుపాలా - చెలగి వే)లనునిల్పెను॥ విను॥

పడియార్వేలగోప సుదతుల నేలిన
మదనగోపాలుండగును-శిశుపాలా-మదనగోపాలుండగును॥ విను॥

యిదిగాక కంసుని పదిమూడేండ్లకులోన
వధియించెను బలమున-శిశుపాలా-వధియించెను బలమున॥ విను॥

అతనిని గెల్వనీ క్షితిలోనసమధీరు
సతము వెదకిన లేడు గా-శిశుపాలా-సతము వెదకిన లేదుగా॥ విను॥

మనమెల్లరెంతటి ఘనముగలిగినట్టి
మనుజులమగుదుమోయి-శిశుపాలా-మనుజులమగుదుమోయి॥ విను॥

పా)ణాములుండిన పడతిద్వారకకపోదు
మానహీనమువగచుట-శిశుపాలా-మానహీనమువగచుట॥ విను॥

నిరతముమనమేలు శ్రీకృష్ణునకునుచనుట
సరియగునుమదినెంచగ-శిశుపాలా-సరియగునుమదినెంచగ॥ విను॥

ధరనుమద్దులేటి పురినీవెలయుదాస
వరదుడగును స్థిరముగ-శిశుపాలా-వరదుడగును స్థిరముగ॥ విను॥

—:o:—

వ॥ అనియిట్లు శ్రీకృష్ణుని వృత్తాంతం బెరింగించియు వెండియునతని కిట్లనియె॥ *

శ్లోకము.॥ హరిణాపి హరేణాపి బ్రహ్మణాపిసురైరపి
లలాటలిఖితా రేఖా పరిమార్ష్టుంనశక్యతే॥

వ॥ విష్ణువుచేతగాని ఈశ్వరునిచేతగాని బ్రహ్మచేతగాని యితరులైన దేవతులచేతగాని నొసటవ్రా)యబడిన వ్రా)త తుడిచి వేయనలవిగాదు గాన యత్నానికై వగచుట నప్రయోజంబులని మరియునిట్లనియె॥

తోహరా॥ శ్రీమన్నారాయణుడా కృష్ణుడు - శిశుపాలుడ చెప్పెదను।
ప్రేమమీర నా యాదిలక్ష్మియగు - భామను తాగైకొనెను॥ మం॥ ౬౩

సలలితముగ మధురాపురంబుపై - సప్తావశమారులను।
బలములతో నేబోవగనీతగు - బలమణచెను మరినన్ను॥ మం॥ ౬౪

కామపాలు చేపట్టుబడగనీ - కృష్ణుడు కరుణను విడచెన్।
క్రమ్మర నిరువదియూడక్షౌహిణి - కడుబల సైన్యములను చేన్॥ మం॥ ౬౫

ఏమనెనిమిదొ తూరున నేవచ్చియు - పగతులనందరితరిమి।
విదితముగను నేవిజయముగొంటని - యిచ్చ జేర్చినీవినుమీ॥ మం॥ ౬౬

కాలముమంచిదిగను కృష్ణుడును - గెలచెమనలనిప్పుడును
సోలుననింముకు శోకంబులుమరి - నీకు చైద్యవిదుమనెను॥ మం॥ ౬౭

వ॥ అనియిట్లు జరాసంధుండు నతనియొద్ది రాజులును శిశుపాలుని పరితాపంబు నివారించి తమ తమ భూములకుం జనిరి శిశుపాలుండు ననుచర సేనాసమేతుండై తననగరంబునకుం జనియె ॥ నంతరుక్మియనువాడు కృష్ణుం డు రాక్షసవివాహంబున దనచెలియలింగొనిపోవుటను సహింపక నేకాక్షౌహిణి బలంబులతోడ సమరసన్నాహంబున న్వెడలె నెట్లనిన॥

శ్రీకృష్ణుండు రుక్మిణీ దేవింగొనిపోవ వెరింగి
రుక్మియనువాడు సమరంబునకేతెంచుట.

కీర్తనము - కరహరప్రియ రాగము - రూపక తాళము.

పల్లవి.

రుక్మడు వెడలెన్ బహు రూఢిమీర గాను వేగ॥ రుక్మడు॥

౬౦ శ్రీ రుక్మిణీ కల్యాణ సంకీర్తనలు.

అనుపల్లవి.

నిక్కముగనునీలవర్ణ   నుక్కణగించెదననుచును
(దుర్తి)గ్రక్కునరదమెక్కియుబహు   నిక్కులుబేర్లుచునువడిగ॥రుక్మి॥

చరణములు.

సారధినవ్వుడుక్ - బిలచియు - సరగునతోలుమురధమని
ధీరతతోడక్ ... ... ✻
ఘోరశరములనుబూనియు   క్రూరముతోడనువేగమె
నీరజనేత్రుండనిమది   నెంచకబహుదూషింవుదు॥రుక్మి॥౧॥

బల్లిదుడగునే - నాతిన - వంశముపదుగూరిరాజుల
కల్లజేసినీ ... ... ✻
గొల్లడునాచెల్లెలగొని   యుల్లాసముమీరగాను
అల్లదొచనుటయుగనుమటు   అతిత్వరచనవలెననుచును॥ రుక్మి॥౨

వారుడగుగాని - లేకను - సరసిజభవుడైననుమరి
నిరతముగాసి ... ... ✻
ధరమద్దులేద్పురివెలసిన   దానవరదుడగుగానీ
స్థిరముగనతనినినణచెద   చెలువుమీరననిబలుకుచు॥ రుక్మిడు॥ 3

వ॥ అనియిట్లు నారుక్మిహరికోలంచి నెరుంగక సారధినదలించిరధంబుగూడందోలించి గోపాలకవెన్నముచ్చ నిమిషమాత్రంబు నిలు నిలుమని తిర్గసకరించి బలువింటనారిసంధించి మూడువాడి తూపులహరినినొప్పించియిట్లనియె॥ ✻

సీ॥ మాసరివాడవామా పాపగొనిపోవ యేపాటిగలవాడ వేదివంశ।
మెందుజన్మించితివెక్కడపెంగితి వెయ్యదినడువడియెవ్వడెరుగు మానహీను

డవీవు మర్యాదలెరుగవు మాయగ్గైకొనికానిమలయరావు। నిజరూపము నశత్రునివహంబుపైబోవు వసుధీశుడవుగావు। వానిలేదు కొమ్మనిమ్మునీవు గుణరహితుండవు విడువువిడువవేని విలయకాలశిఖిశిఖాసమాన శితశిలీముఖముల గర్వమెల్లగొందు కలహామందు॥ ... ... *

వ॥ వెండియునిట్లనియె॥

కీర్తనం — యెదుకులకాంభోదిరాగం - ఆదితాళం.

పల్లవి.

వాదేలనూయదుకు లాధమనీకు॥ వాదేల॥

అనుపల్లవి.

నీమకులమునూలో భేదామైయుండగ
మాదయనొసగక మరియుమ్రుచ్చిలించి
నాదుసహోదరిని న్యాయమగానిపోవ
సాధుజనులకిది సహజమేర-ఔర॥సాధూ॥వాదే॥

యేవగనైనను యింతినొసగినన్ను
బోవుమనుచుశరణు బొందితివేని
యీవసుధనుకొన్ని యేండ్లుబ్రతుకుదులేక
నావల్లహితమాట నదితప్పదు ఔర॥నావల్ల॥వాదే॥

ధీరుడవైయున్న పారకనాకోర్కె
వీరసమరమునకు క్రూరుడనిలుమర
ఘోరణిమద్దులే దూరవెలయుహరిగ
కోరిపలుకనేల గొల్లవాడ-ఔర॥కోరిపలు॥వాదే

—:o:—

శ్రీ రుక్మిణీ కల్యాణ సంకీర్తనలు.

ద్విపద.

అనియివ్విధంబున యారుక్మ దనగ-వినికృష్ణుడంతట వేటౖ-తోనగియు *
యొకటి-బాణంబున విల్లునుద్రుంచి - గ్రక్కునయాతనిగర్వమువదలు * న
టులయారిట మేను నాటగ వేసి - పటుతరముగ నెనిమి దిట ఘోటకముల *
సారథి రెంటనుసంహరించియును - కరమర్థిమూడింట ఘనపతాకమును *
తునియలు జేయగా తొడరి వేవేగ - కనిరుక్మియుమరోషకలితుడైనంత * మరి
యొకటి-విల్లందమాధవుడెంగి - గురుతుగా చూపట్టి కొట్టగదునిగె * వెండి
యునింకొకటి- వేటఱు-గుధనువు - దండధరునివలె తడయకబట్ట * ఘనకలుజే
యనం తనుదురాత్మకుడు - కనులనిప్పులురాలగ ఘోరమగుడు * పరిఘ
పట్టసశూలప్రాసకరవాల - ము - ద్గరభిండివాలతోమ్మరత్రిశూలాది * గాగ
లనాయుధంబులనెన్నిగొసిన - వేగమెనన్నిట విరిగగనురికె * అంతటపా
రక అతిధీరుడగుచు - చెంతనుండెడుగద చెయిబట్టిలేచి * అవలముపైకొని
యాగ్రహంబునను- వెనుకటిగతిగానకనువచ్చుమిడుత * విధమునకృష్ణునిరథ
ముపైనుమికి - పదపడిఖడ్గముల్ బలునాయుధముల * పొడిపొడిజేయనప్పు
రుషోత్తముండు - కదువడిరోషంబు కడలిరానంత * ఘనమగుఖడ్గంబుకర
మునబూని - మనముననతనిని దునుమగనిపుడు * ననువగునిదియనినడుచుచు
న్నంత - కనిరుక్మిణీదేవికదలినేతెంచి * సదమలమతితోడ సారసగర్భ-
మృదుపదములబట్టిముదితయిట్లనియె॥ *

—:o:—

వ॥ ఇవ్విధంబున రుక్మరుండు హరిచే సారథినిం సకలాయుధంబులం గోలుపోయి రథంబుడిగ్గిపారిపోకధీరుండగుచు తనకరంబుననొకటి ఖడ్గంబు బూనిదవానలంబునైంబడుమిడుతచందంబున యాకృష్ణురథంబుపై ధుమికి ఖడ్గకవచంబులంచూర్ణంబుజేసిన సహింపకమెరుంగులుచెదర నడిదంబువెరికి జళిపించివానిశిరంబుదెగవ్రేయుదునని గమకించి నడుచుచున్ననడ్డంబువచ్చి రుక్మిణీదేవి హరిచరణారవిందంబులు పట్టుకొనియిట్లనియె॥ *

సహోదరుండగు - రుక్మినివధింపబోవు

శ్రీకృష్ణునితో రుక్మిణీదేవి చంపవలదని నుతించుట.

మత్తకోకిలకీర్తనము.

యమునాకల్యాణిరాగం - అటతాళం,

పల్లవి.

సన్నుతించెదానను యో సారసాక్షుమనవివిను॥సన్ను॥

అనుపల్లవి.

(మ్రిత)పన్నగపతిశయనదేవ . పంకజసంభవనుతహరి॥ సన్ను॥

చరణములు.

నిన్ను నీశ్వర దేవదేవుని నిర్ణయింపక లేకయో
సన్నుతామరకీర్తిశోభిత సర్వలోకశరణ్యమా
యన్నయీతడునేముజేసె మహాపరాధమునీయెడన్
నన్నుమన్ననజేసికావుము నాథనాథదయానిధేహరి॥సన్ను॥ ౧

కల్ల గాదనివిన్నవించుట గాదువల్లభయీతనిన్
బ్రిల్లదుండెడగాచితేనియు భాగ్యవంతులమైతిమా
కల్లుడయ్యెముకుందుడీశ్వరు డంచు మోదితులైననూ
తల్లిదండ్రులుపుత్రశోకము చాల్చికదూయీశ్వరా-హరి॥సన్ను॥

వ॥ ఓదేవా మిమ్ముంసాక్షాత్ పరబ్రహ్మ స్వరూపుండవని యెరుంగక మాయన్నయగు నితండు మహాపరాధంబు గావించెరంగాబోలు నీసమయంబున నాయెడంగృపజేసి నితనిందునుమకరక్షింపుండని ప్రార్థించెదన్ అట్లుగాక నితనింబురికొల్పితిరేని సాక్షాత్ భగవంతుండగుహరియేమాకల్లుం

డా యెనికంగొరత యేమనిసంతోషింపుచుండెడి. మాతల్లిదండ్రులాసంతోషం బుమాని పుత్రశోకంబునంజికుకొ-దురీశా॥ *

—:o:—

కీర్తనము—ఆహిరిరాగము - అటతాళము.

పల్లవి.

మనవినివినరాదా మానితగోవిందా-ముకుందా॥మన॥

అనుపల్లవి.

ఘనముగయదువంశంబున వినుతికెక్కి-వతీర్ణంపుకు
మనమలరగనన్నుగొనిన కనకాంబర ధరణా-శ్రీరమణా॥ మన॥

చరణములు.

సన్నుతసుచరిత్రా సరసీరుహ నేత్రా-స్తుతిపాత్రా (స)
పన్నగపతి శయననాదు విన్నపమాలించియునను
మన్ననజేసియునికమా. యన్నను కరుణించు-మన్నించు॥ మన॥

సురమునిగణవినుతా సూరిజనపవిత్రా-శివమిత్రా (సుర)
హరియగుభగవంతుడుమా కల్లుడాయెననిముదమున
మరియుడుమాతలిదండ్రులు మోదమువిడిచెదరు చిక్కె-దరు॥ మన॥

ధర వెలసిన శేష దాసమనోల్లాసా-వికాసా (ధ)
పరమపురుష భవవినాశ పరమదయానిధేశ్రీకర
కరివరదవిధాత జనక గిరిధరకృపలేదా-శ్రిత మోదా॥మన॥ 3

మ॥ అనిడగ్గుత్తికతో మహాభయముతో నాకంపితాంగంబుతో । వినత శ్రాంతముఖంబుతో శ్రుతిచలద్వేణీకలాపంబుతో । గనుదోయింజడిగొన్న భాష్పముల్లతోగన్యాలలామంబు । మొక్కిక-నరుక్మిణి దెగ్రవేయాబోకమగిడెక్ కృష్ణుండురొచిష్ణుడై॥ ... ... *

వ॥ ఇట్లనేక ప్రకారంబుల శ్రద్ధాభక్తివినయంబుల రుక్మిణీదేవి నభ్ఛగవంతునింబ్రార్థింప యమ్మానిని మృదుమధురవచనంబులంగరుణించి నా దురాత్మకుండగు రుక్మినివధించుట మానిక్రోధంబువిడనాడెనంత॥ ❋

శ్రీకృష్ణుండు రుక్మినివధించుటమాని యతనికినవమానంబు గావించుట.

తోహరా॥ ఇటులవధించక బావారంమని- వేళిమిగా బిలచియును।
పటుతరముగబంధించియునవుడు- బహునగవులనగచుచునూ॥ ౬౮

ఒకకత్తియుచేపట్టియుగొరిగెను - యొకచెంపనుగడ్డమును।
వకపార్శ్వముగనుతలయును- మూతియువక్రపరచివిడువగను॥ ౬౯

-:౦:-

వ॥ ఇవ్విధంబున రుక్మిణీదేవి సహోదరుండగు రుక్మింజంపుటమాని యోబావారంమని చిరునగవునగుదుహాసింబట్టి బంధించి గడ్డంబును మీసంబు నుందలయును నొకకత్తివాతియమ్మున రేఖలుబారంగొరిగివిరూపింజేసె॥ ❋

తోహరా॥ అంతటయదువులుపరసైన్యంబుల-యదరదోలివచ్చిరిగాక।
నంతకృష్ణరథచెంతకట్టుబడి-నడలురుక్మిణునికనగాక॥ మం॥ ౭౦

కదలివచ్చిబలభద్రుడునాతని - కట్లనువిడచియుమరియుక।
హరినిజూచియునుబలికెనునీకిది - యనువగునామదేభరయక॥ ౭౧

-:౦:-

వ॥ అంతట యదువీరులు పరసైన్యంబులంబారదోలి తత్సమీపంబునకువచ్చిరప్పుడు హతప్రాణుండై కట్టువడియున్నరుక్మింజూచికరుణజేసి బలభద్రుండు బంధంబువిడిచి హరిడగ్గరియిట్లనియె॥ ❋

బంధువుండగు రుక్మినవమానించుటకుం దగదని

శ్రీకృష్ణునితో బలభద్రుండు బలుకుట.

క॥ తలమనక భీష్మ నందను తలయును మూతియును గొరుగదగవే బంధుం।
దలయును మూతియు గొరుగుట దలదరుగుటకంటె తుచ్ఛతరము మహాత్మా॥ ❋

తంగఁ పాటవణ్ణా మెట్టు, కాపిరాగం. అటతాళంబాపు.

పల్లవి.

గోపాలకృష్ణా-గోపాలకృష్ణ గోవర్ధనధరణ-గోవర్ధనధరణ॥
శ్రీపతే మునిపాలన - వినుమా- గోపకులోద్ధారణ॥ గోపాల॥

చరణములు.

కంసమదహారణ-కంసమదహారణ కాంచనచేలన-కాంచనచేలన
అంచితమెరుగకనా - రుక్మణు - హింసించతగవగునా॥ గోపా॥ ౧

పంచశరుజనక-పంచశరుజనక బంధువుండనక-బంధువుండనక
మంచితములేకా - సరియే - నెంచిబంధించిగొరుగా॥ గోపా॥ ౨

ధరమద్దులేట్పురి-ధరమద్దులేట్పురి దాసవరదహరి-దాసవరదహరి
కరుణజూడుమురహరీ-యతనిని- కమలనాభశౌరీ॥ గోపాల॥ 3

—:o:—

వ॥ ఇట్లు బలరాముండు రుక్మణుని భంగంబునకై తనసోదరుండగు కృష్ణునింగని యో కృష్ణా నియ్యది మంచి చెడుగని యోచించక భీష్మకరాజ తనయుండగు నీ రుక్మి నీలాగున బంధించి తలయును మూతియుం గొరుగుటకుం దగవగునే ❋ మఱియు నీలాగున తలయును మూతియుం గొరుగుటయందునుం

తలం దెగవేయుటకంటెను మహాతుచ్ఛతరం బగుంగాన మీరలు సాక్షాత్ భగవతుండవయ్యును బంధువునీలాగున నవమానంబు జేయందగ వేయని మరియునిట్లనియె॥ *

-:o:-

క॥ కొందరురిపులనియలుగవు కొందరుహితులనుచు మేలుకూర్పవనిజమీ। వందరియందునుసముడవుపొందుగనేలట్యోవిషమబుద్ధినసంతా॥ *

—:o:—

వ॥ ఓకృష్ణా కొందరుశత్రువులనికోపముగాయకనున్న మఱికొందరు స్నేహితులని మేలొనర్పకనున్నఅందరియందును సమానుడవై యుండు నట్టిమీకీరుక్మిం కోపించుట కారణంబేమని యనేకవిధంబులం బలికి తదనంతరమున॥ *

—:o:—

సహోదరుభంగంబునకై దుఃఖించుచున్న
రుక్మిణీదేవింగని బలరాముండూరార్చుట.

తోహారా॥అన్నగురుక్మిణియవమతికోర్చక-యడలురుక్మిణికినని యెక్।
యెన్నగానుముక్ చేసుకున్నమీ-యన్నపూజఫలమనియెక్॥ మం॥ ౭౨
సారసాక్షుడగువేంకటవిఠలుని-సన్నిధినవమతిపడగాక్।
చేర్చివాగ్రిసెయాశారదపెనిమిటి-చెలియవగవవలదింకక్॥మం॥ ౭౩
పూర్వకర్మఫలమనుభవింపకను-బ్రహ్మారుద్రులకునైనక్।
నీరజాక్షితప్పింపగవశమె - నీధరలోనెందైనక్॥మంగ॥ ౭౪
అయిననిభ్భువినిదండించియుమరి ఆదరించువాగ్రలరే।
నెయ్యముమీరగనెంచగనతనికి-నేటికికర్మిడేరే॥ మంగ॥ ౭౫
బ్రహ్మచేతకల్పితమైయుండును - ప్రబలంబగురోషమునక్।
నిర్మలమునుచారనీకసహోదరి-నైననువధియింపగనుక్॥మం॥ ౭౬

సారసాక్షినిటులుండగనీకును-సారెకు శోకమూలేలా।
పరపురుషుడగు శ్రీహరియితడగు-భావింపుము మదిచాలా॥మం॥ ౨౨

వ॥ అనిమరియునిట్లనియె॥ *

కీర్తనం—హిందుస్తానికమాస్ రాగం - ఆదితాళం.

పల్లవి.

మేలగు నా చెలి మేదినివగచుట
బాలరో నీసరి బాలికలకునిటు॥ మేల

అనుపల్లవి.

చాలు చాలువై వేలగు నీపతి
బాలకృష్ణుడై ప్రబలెను శ్రీహరి
వాలాయముగను వనజనేత్రి విను
జాలము కాయక సన్నుతి సేయుము॥ మేల॥ ౧

చరణములు.

శ్రీసాక్షాత్ హరి జేసిన దెల్లను
నీసహోదరుని దోషములరిగెను
శ్రీశుడనగ నతని చెలువుగ నెన్నుము
లేశమయిన మది క్లేశము నెంచకు॥ మేల॥ ౨

యెంతటివారికి యిందుముఖిరో-నీ
కంతుజనకుడే కాంతుడగుటకును
సంతసమగునిది సామజయానరో
చింతలమానుము శ్రీలలనామణి॥ మేల॥ 3

ధరను వెలయు శ్రీ కరమద్దులేట్పురి
హరియగు భక్తిని స్మరియింపుము-మరి

శ్రీ రుక్మిణీ కల్యాణ సంకీర్తనలు.

సరసిజభవముఖ సన్నుతాంగుడౌ
కరివరదుడునిను కరుణనుబ్రోచును॥ పే॥౮

వ॥ మరియును॥

—:o:—

క॥ అజ్ఞానజమగుశోకము । విజ్ఞానవిలోకనమునవిడువుమునీకుం । బ్ర
జ్ఞావతికిందగునే । అజ్ఞానులభంగివగువనంభోజముఖీ॥ ... ... *

—:o:—

వ॥ అజ్ఞానముతోసమంధించిన శోకాన్ని విజ్ఞానంబనెడు జ్ఞానాన్నవ
లంబించి విడిచిపెట్టుము అజ్ఞానులవలె దుఃఖించుటకుం దెలివిమంతురాలవైన ఆదిలక్ష్మియగునీకుందగునేయని యిట్లుబలభద్రునిచే దెలుపంబడి రుక్మిణీదేవి దుఃఖంబుమానియుండేసట రుక్మియనువాడు ప్రాణావశిష్టుండై విడువంబడి తనవిరూపభావంబునకు నెరియుచు హరింగెల్చికాని కుండినపురంబుచొరనని ప్రతిజ్ఞ జేసి తత్సమీపంబుననుండె నివ్విధంబున॥ *

—:o:—

క॥ రాజీవలోచనుడుహరి రాజసమూహములగెల్చి రాజసమొప్పన్।
రాజితయగుతనపురికిని రాజాననదెచ్చె బంధురాజినుతింపన్॥ ... *

వ॥ అయ్యవసరంబున॥

—:o:—

—(శ్రీకృష్ణుని వివాహంబునకై ద్వారకానగరంబునందలంకరించుట.)—

కీర్తనము - కల్యాణిరాగము - ఆదితాళం

పల్లవి.

శృంగారముజేసిరి ద్వారకపురము ॥శృంగారము.

అనుపల్లవి.

శృంగారముగాను సుదతులందరుగూడి
బంగారుమయముగ పంకజాక్షునిపురము॥శృంగా॥

చరణములు.

మాణిక్యతోరణములను-పురవీధుల-ప్రాణజాలపుదురనగను
ఆణిముత్యములను అందందుజేర్చియు
చానలద్భుతముగ సరగునగట్టియు॥ శృంగార॥౧॥

చొక్కు-మాముత్యములను-ముగ్గులదీర్చి-మక్కువమీరగను
గ్రక్కునపన్నీరు గంధమత్తరులను
చక్కగగోడల సరముచేటకుమీర॥ శృంగా॥ ౨

హెచ్చైనగోపురముల-దేవాలయ-రచ్చలుగల స్థలముల
రత్నకుందువెలయు రమ్యపుతేరులను
మెచ్చునటులబహు సచ్చరితంబుగ॥ శృంగా॥ 3

మరియుస్త్రీపురుషులకట-ఆనంద-భరితమనసుకలుగుట
సరిగెవస్త్రములను సకలభూషణముల
పరిపరివిధముల పరిమళాదులనెల్ల॥ శృంగా॥౪

సలవపందిళ్లదిగా-వేయించిరి-పలుతెరగులనుబాగా
యిలనుసాద్దులేదు వెలయుగోపాలునకు
సలలితముగపెండ్లి జరుగుననుచుమిగుల॥శృంగా॥౫

——:o:——

వ॥ ఇట్లనేకవిధంబుల నయ్యాదవేంద్రుఁనినగరంబు శోభాయమానంబై ఒప్పె నయ్యవసరంబున॥

—() శ్రీకృష్ణుండు రుక్మిణీదేవినిం బెండ్లియాడుట. ()—

—:o:—

మ॥ ధృతకీర్తిన్ హరిపెండ్లియాడె నిజచేతోహారిణిన్ మానవైభవగాంభీర్య విహారిణిన్ నిఖిలసంపత్కారిణిన్ సాధుబాంధవసత్కారిణి బుణ్యచారిణి మహాదారిద్ర్యసంహారిణిన్ సువిభూషాంబరధారిణిన్ గుణవతీచూడామణిన్ రుక్మిణిన్॥ *

ఇది కవి పెదతండ్రిచే జేయబడిన పెండ్లిపాట.

కీర్తనము—ముఖారిరాగము. ఆదితాళము.

పల్లవి.

ఆనందమానందమాయనే - మన - కృష్ణుడు పెండ్లికొడుకాయనే

మన - రుక్మిణీ - పెండ్లికూతూరాయనే- నేడు

అనుపల్లవి.

ఆనందసుతుని పెండ్లి - సానందముగ వినుడి॥ ఆనంద॥

చరణములు.

రాజీవలోచనుడు వేగను - సకల - రాజసమూహముల గెల్చెను

భీష్మ - రాజాకుమార్తెను దెచ్చెను - యెంతో - రాజసముప్పబంధు

రాజీనుతింపగా॥ ఆనంద॥౧

పురముశృంగారము-జాయను-స్వామీపరివారములనపుడుబంపెను

వారు - వరుసతో యిండ్లవాకిళ్లను శుభ

కరమొప్ప వేడుకలు - స్థిరముగ జేసిరపుడు॥ ఆనంద॥౨

చెప్పన్న దేశములవారును-శ్రీ-యదుపతి పెండ్లి వార్తవినియును
చాల - గొప్పైన కానుకలు గొనుచును మిగుల
ఒప్పైన ద్వారవతికి అప్పుడె వచ్చినారు॥ ఆనంద॥౩

అండజగమనుని చూడను - సకల - మండలాధిపులెల్ల వేడ్కను
వే - దండహయరథములతో రాగను వారికి
దండిగ విడుదుల- నా ఖండలానుతుడు జూపె॥ ఆనం॥౪

సుందరాంగులు పాటలు బాడగ-బ్రహ్మానందముతో నప్సరులాడగ
దేవ - బృందములు పువ్వులు గురియగ మన
కందర్పజనకుడైన యిందిరేశుని పెండ్లి ॥ ఆనంద॥౫

శృంగారవతియైన రుక్మిణి - పు - ణ్యాంగనమణులు గొలువగను
మణి - తన చెంగటనున్న సంపత్కారిణి మెడను
మంగళసూత్రము ప్రేమంగు చుగట్టెను కృష్ణుడు॥ ఆనంద॥౬

తీర్థైనముత్యములు చేపట్టిరి-యిరువురు- ఖ్యాతిగ తలంబ్రాలుబోసితి
సతి - పతులేకముగ గూర్చుండిరి కృష్ణుడు
ప్రీతిమీరగను ఆ నాతి చేపట్టినాడు॥ ఆనంద॥౭

ధరలోన మద్దులేటి - పురమున శ్రీహరి- అరమరలేకను వెలసినా
డనుచు- స్థిరముగ తన్నుమదిలో నమ్మిన భక్తుల
కరుణించి బ్రోచినట్టి పరమపురుషుని పెండ్లి॥ ఆనంద॥౮

—:o:-

వ॥ ఇవ్విధంబున శ్రీకృష్ణుండ పరిమితోత్సాహంబున భీష్మకరాజ పుత్రిక.
యా రుక్మిణీదేవిని వివాహంబు జేసికొనియె నయ్యవసరంబ ॥ *

క॥ హరి పెండ్లికి గైకేయక కురుస్సంజయయదువిదర్భకుంతి నరేంద్రు
ల్ । పరమానందము బొందిరి ధరణీశుల లోన గాఢ తాత్పర్యములన్॥

-:o:-

గీ॥ అనఘయాదిలక్ష్మియైనరుక్మిణితోడ గ్రీడసలుపుచున్నకృష్ణుజూచి। పట్టణంబులోనిప్రజలుల్లసిల్లిరి ప్రీతులగుచుము క్తభీతులగుచు॥ ... *

వ॥ అని చెప్పి మరియునిట్లనియె॥ *

తోహరా॥ యీచరిత్రమును ధరనెవరేనియు-వినినపఠించినమిగులా।
వాసిగగలుగుయిహపరసుఖంబులును-శ్రీశునికరుణన్నపాలా॥ మం॥
మంగళమగుశ్రీ రుక్మిణీపరిణయ-మనునీచరితముభువిలోన।
పొంగుచువినువారికెల్లప్పుడు-పొలుపగుశ్రీహరిపురిలోన॥

—:౦:—

వ॥ అనియిట్లుపరీక్షిన్నరేంద్రునకు యిప్పుణ్యచారిత్రంబగు శ్రీరుక్మిణీకల్యాణమును శుకయోగీంద్రుండు వినుపించెంగాన యిట్టిభగవత్కథ నెవ్వరేనియు శ్రద్ధాభక్తితోడ వినినంబఠించినను నొరులకు వినుపించినను నీయిహమందు పుత్రులంబడసి యనేక సౌఖ్యంబులంబొంది యావలనాపరీక్షిన్నరేంద్రుని పగిదియె మోక్షాన కర్హులగుదురని తాత్పర్యము॥ *

శ్రీరుక్మిణీసమేత గోపాలకృష్ణ పరబ్రహ్మణే నమః.

మంగళము యమన్ రాగము - త్రిపుటతాళము.

పల్లవి.

వెంకటేశమంగళం విజయఘోషమంగళం॥ వెం॥

అనుపల్లవి.

పంకజభవనుతమురహరి పరమపురుషభక్తపోష
శంకరహిత సరసిజాక్ష సామజవరదాశ్రీహరి॥ వెంక॥

చరణములు.

నారదపూజితరఘువర నారాయణయఖిలేశ్వర
సారదయాకరభవహార సనకసమునివరపాలన॥ వెం॥౧

10293